

La relació família-escola en temps de la Covid-19.

Treball Final de Grau

Estudiant: Júlia Solsona Soler

Tutora: Ana María Forestello

Grau en Mestra d'Educació Infantil

4t curs

24 maig 2021

Agraïments

A les tres escoles col·laboradores del treball final de grau del Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès. Gràcies a les famílies del curs de cinc anys i les coordinadores d'Educació Infantil per dedicar el vostre temps a respondre les preguntes de l'estudi.

Tanmateix, també nomenar als dos professionals de l'educació Boris Mir i Anna Ramis amb l'ajuda per complementar fonts bibliogràfiques de la literatura de l'estudi a través de dues comunicacions personals.

Índex

1. Introducció	1
2. Objectius	2
2.1. Hipòtesi	2
2.2. Objectiu general	2
2.2.1. Objectius específics	2
3. Marc teòric	3
3.1. Importància del vincle família-escola	3
3.2. La relació família-escola davant el període de confinament per la Covid-19	6
3.3. Noves mesures per la Covid-19 a les escoles en la relació família-escola	7
4. Metodologia	9
4.1. Tipus de disseny metodològic	9
4.2. Mostra	9
4.3. Tècniques de recollida de dades	9
4.4. Consideracions ètiques	11
5. Cronograma	11
6. Resultats	12
6.1. Metodologia qualitativa: Anàlisi de documents	12
Projecte Educatiu de Centre	12
6.2. Metodologia qualitativa: anàlisi de documents.	14
Protocol d'Actuació pel curs 2020-2021	14
6.3. Metodologia qualitativa: entrevistes	16
6.4. Metodologia quantitativa: enquestes	19
7. Anàlisi i discussió	23
8. Conclusions	26
9. Referències bibliogràfiques	28

10.	Annexos	31
10.1.	Annex 1	31
10.2.	Annex 2	32
10.3.	Annex 3	33
10.4.	Annex 4	34
10.5.	Annex 5	41
10.6.	Annex 6	44
10.7.	Annex 7	50
10.8.	Annex 8	53
10.9.	Annex 9	54
10.10.	Annex 10	55

1. Introducció

El treball de Final de Grau que es presenta a continuació surt de l'interès a conèixer una nova realitat amb la qual s'han trobat les persones de l'entorn educatiu a conseqüència de la Covid-19. Tant els professionals de l'educació, com les famílies i els infants han hagut d'adaptar-se a noves mesures de seguretat a conseqüència d'un confinament i estat d'alarma del país. A través d'aquesta recerca es planteja l'objectiu d'analitzar si les noves mesures a les escoles han generat un impacte en la relació entre la família, l'infant i l'escola. En aquest punt, s'identifiquen les pràctiques rellevants que promoguin una complicitat entre la família i l'escola. Les esmentades anteriorment s'han aconseguit a través de l'estudi a tres escoles on s'ha implantat les noves mesures del Departament d'Educació respecte a la Covid-19.

La present investigació busca trobar la complicitat amb les famílies mitjançant els nous mecanismes que generen les escoles. Són molts els professionals en educació que fa anys que tracten el tema sobre la importància de la relació entre famílies i escoles. Com bé comenta la professional d'educació especialitzada en la relació família-escola Ramis (2016), les relacions que s'estableixen entre aquests dos grups de persones són un fet a les escoles. I de la mateixa manera que poden ser una oportunitat per a totes, també en poden ser una confrontació. Per tant, és necessari que mestres i famílies tinguin recursos de comunicació i relació perquè acabi sent una oportunitat. De manera que la clau per a l'èxit de la relació serà la confiança.

El projecte té el propòsit d'investigar per una banda totes les lectures del marc teòric comprès al llarg del treball on també s'han realitzat dues entrevistes a experts per a complementar les fonts bibliogràfiques i per altra banda, l'estudi a les escoles escollides. Tanmateix, és rellevant saber on s'ha vist més perjudicada aquesta relació i complicitat que es busca i es fomenta entre família i escola. Alhora, té la finalitat d'analitzar si s'ha vist completament afectada i suspesa, si s'ha buscat una altra via per a continuar fomentant-la de diferent forma a la qual hi havia abans de la Covid-19 o bé si no ha variat.

És de gran importància investigar sobre aquest tema per saber si la situació sobre la Covid-19 ha produït mancances en la relació família-escola als centres. S'ha volgut observar si les carències han sigut originades pel fet que les famílies no poden entrar a les escoles, acompanyar als seus fills o filles fins a l'aula, conversar a les entrades o sortides sobre neguits o vivències amb la tutora. O bé, s'han hagut de tancar els espais dins les escoles destinats a les famílies on podien estar amb l'infant sense pressa, abans d'entrar a l'aula, jugar, parlar, compartir idees entre famílies, entre d'altres.

L'estudi s'ha dut a terme a tres escoles de segon cicle d'Educació Infantil de la zona de Barcelona ciutat, zona metropolitana Sud i zona Metropolitana Nord de Catalunya. La present investigació s'ha realitzat mitjançant la metodologia mixta la qual engloba la qualitativa i la quantitativa. A escala qualitativa s'ha executat l'anàlisi de documents dels centres educatius col·laboradors amb l'estudi. Alhora, amb la mateixa s'ha fet entrevistes a docents de les tres escoles per a la recollida d'informació dels centres.

S'ha usat la quantitativa per a acomplir una enquesta a les famílies de P5 de les tres escoles amb el fi de conèixer el seu pensament respecte a la relació amb l'escola amb anterioritat a la pandèmia i les mesures establertes a causa de la Covid-19.

2. Objectius

Els objectius i la hipòtesi de l'estudi que s'investiguen i es vol donar resposta al Treball Final de Grau s'exposen en aquest apartat.

2.1. Hipòtesi

És evident que la Covid-19 ha tingut un impacte directe a les escoles, i concretament a la relació entre família i escola. La hipòtesi que es planteja en aquest treball és que els nous protocols donats arran de la Covid-19 per tornar a obrir els centres educatius han permès treure un aprenentatge de la situació d'excepcionalitat i a la vegada ha ajudat a enfortir la relació escola-família de tres centres educatius situats al Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès.

2.2. Objectiu general

- Definir la relació entre la família i l'escola a tres centres educatius situats al Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès.

2.2.1. Objectius específics

- Analitzar l'efecte de la situació de la Covid-19 en la relació família-escola a través de tres centres educatius del Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès.
- Identificar pràctiques rellevants que promoguin una complicitat entre família-escola a tres centres educatius de les comarques del Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès a partir de les noves mesures de la Covid-19.

3. Marc teòric

3.1. Importància del vincle família-escola

En el present apartat s'exposa la gran importància del vincle entre l'escola i la família que han tractat diferents professionals del sector educatiu. Aquest és considerat un vincle essencial en la vida escolar amb el qual, tant mestres com famílies, n'han de tenir cura.

Tal com explica Blanch (2019) a les escoles s'ha de fomentar la complicitat amb les famílies. Els centres educatius han d'oferir moments, espais, oportunitats, perquè aquesta relació entre família, escola i infant es desenvolupi. Un bon exemple d'una pràctica que duen a terme ja algunes escoles és l'oferta d'espais dins el centre que estiguin destinats a les famílies on elles puguin estar amb els infants, compartir amb mestres i altres famílies, conversar, intercanviar, en el cas d'escoles bressol poder donar el pit a l'infant, o bé esmorzar.

Tot i això, no és una relació que sigui senzilla i segons Ramis (2016) és complexa entendre'ns quan allò que tenim en comú és el més important per a nosaltres. És per això, que la manera d'entendre's educadores i famílies és a través de la confiança. Aquesta serà clau per a una relació de qualitat i una entesa entre totes. Per a fer-ho s'ha de voler escoltar i s'ha de demanar o preguntar. La confiança vol dir que hi ha temps per relacionar-se i alhora hi ha voluntat de confiar (Ramis, comunicació personal, 1 febrer 2021).

Blanch i Badia (2015) exposen en el seu relat les idees del concepte tècnic parentalitat positiva. L'esmentat model intenta ajudar a les famílies a desenvolupar competències per millorar amb els seus infants i oferir pautes òptimes per avançar. Aquest es divideix en tres nivells: les bases de la parentalitat, la parentalitat a través de vincles positius i la funció reflexiva parental (Loizaga, 2011). Així doncs, la parentalitat positiva busca donar suport a les famílies a escala universal, ja que va més enllà de fronteres i cultures. Altrament, es busca ajudar a les famílies a escala organitzativa per treballar els vincles, el desenvolupament dels infants segons l'etapa, els interessos dels infants, escoltar-los i donar-los-hi veu. Tanmateix, també s'exposa allò que un infant necessita en aquella etapa i que les famílies els hi han de poder proporcionar. Com ho són, l'autonomia, la criança democràtica o bé com es tracten les conseqüències i els càstigs durant les primeres edats d'una forma coherent i amb sentit per a ells.

Per a un considerable nombre d'educadores i pedagogues és essencial la relació família-escola. Una opció per a promoure la relació són els consells escolars. En

aquests, les famílies i les mestres es trobaran durant unes hores setmanals per compartir punts de vista amb l'objectiu d'arribar a una mateixa idea d'escola. Famílies i mestres treballen juntament per complir un objectiu comú on "l'atenció a les relacions quotidianes entre les persones ha de ser pacient i contínua si volem que l'escola dels consells esdevingui per a tothom una gran oportunitat de creixement civil." (Rodari, 2018, p. 111).

En el llibre de Capdevila (2016) s'exposa un capítol sobre la gran mancança en la relació entre famílies i mestres. Capdevila comenta que en el millor dels casos estem al 5% de la relació i els principals causants d'això en són les educadores.

El rol important en la relació l'han de tenir les mestres i les professionals en l'educació. El rellevant autor critica les reunions que es fan a les famílies com a errònies. Les famílies no van a les reunions esperant que les mestres expliquin el currículum i saber quan aprendran les vocals i quan les consonants els seus infants. Les famílies busquen que com a professionals expliquin com és un infant de 3, 4 o 5 anys.

Integrar les famílies a la vida d'escola comporta també oferir l'opció a intervenir, opinar i decidir dins d'aquesta (Rodríguez, 2014). Com bé es planteja Blanch (2017) a través d'un treball amb Fundació Bofill s'ha de replantejar la reunió d'inici de curs amb les famílies. L'esmentada reunió és essencial per a obtenir un primer contacte de qualitat i poder crear llaços de confiança. S'ha de crear una essència de reunió diferent. Les famílies no volen escoltar allò que ja han llegit al currículum o a la pàgina web de l'escola.

Les professionals han d'aprofitar les reunions perquè famílies i docents es coneguin, intercanviïn idees, opinions sobre l'escola i sobre l'educació dels infants. S'ha d'assolir una reunió dinàmica, que generi complicitats i on es comparteixin objectius. En les trobades s'han de poder sentir incloses en l'etapa educativa dels infants i oferir-los espais destinats a elles i als seus fills/es. Com per exemple, espais acollidors destinats a les famílies i infants, acompanyament a casa, comissions mixtes de mestres i famílies, tallers i formacions per a famílies, sortides o dinàmiques de l'escola amb les famílies.

Si ens fixem en les publicacions del Departament d'Educació (2019) en l'apartat de famílies es detallen vuit punts per a promoure aquesta relació en l'etapa d'infants de 3 a 6 anys. Per exemple, a través de la participació de les famílies en activitats d'aula, durant les entrades i sortides al centre, reunions amb la tutora o bé consells escolars.

L'estudi liderat per Collet i Tort (2012) defensa que l'escola ha de fer un procés de reconstrucció per a poder emprendre aquest canvi. Des de fa molts anys l'escola i les famílies s'han vist com a agents separats i en algunes ocasions inclús enfrontats. De

manera que s'han de refer els ideals per avançar en una escola on docents i famílies siguin imprescindibles per sumar en l'aprenentatge dels infants.

Tenint en compte estudis realitzats pel Ministerio de Educación (2011) la participació activa dels agents familiars a l'escola millora el rendiment acadèmic dels infants. En l'actualitat, en països com Espanya i els Estats Units s'estan creant programes que fomenten la participació activa de les famílies a les escoles per a potenciar una millora del rendiment dels infants. Segons estudis executats per organitzacions com Success For All o School Development Program, s'ha demostrat que mantenir la satisfactòria relació entre l'escola i les famílies ajuda a reforçar la connexió i millora en la coordinació entre allò que es fa a casa i allò que es fa a l'escola.

El concepte d'interdependència es basa en l'escola com un sistema que està format per a les famílies, els infants, les docents i l'entorn. De manera que les docents han de veure els tres agents com a parts imprescindibles de l'escola amb qui s'ha de crear un vincle positiu i igualitari (Collet i Tort, 2012).

Un exemple proper a la nostra realitat sobre el treball en la relació infant-família i escola són els Espais familiars. Tot i no ser una institució escolar, aquests comparteixen molts valors comentats anteriorment per altres autors i que segons Blanch i Badia (2015) és la complicitat a la qual les escoles haurien d'optar. Els darrers espais desenvolupen programes psicosocioeducatius on grups estables de famílies amb infants fins a tres anys assisteixen amb els seus fills i filles amb l'objectiu de millorar la criança parental i el desenvolupament dels infants. Als espais familiars hi ha professionals de l'educació que acompanyen a les famílies i infants durant el procés.

Els resultats d'un estudi realitzat per Febrer (2013) mostra a través de 705 enquestes a famílies d'un espai familiar el seu nivell de satisfacció en aquests amb més d'un 98% de puntuacions de 7 a 10. D'altra banda, es van realitzar 105 enquestes a professionals de l'educació on un nombre superior a la majoria creu que els espais familiars són més o igual d'importants i necessaris que les llars d'infants.

Seguint amb les idees la Generalitat de Catalunya (2013) es proposa un programa basat en la parentalitat positiva a través de trobades, formacions o espais de participació amb l'objectiu d'acompanyar a les famílies en la seva tasca educativa. El programa se centra completament en les famílies i ofereix diversos recursos i suports, tant virtuals com presencials, amb la finalitat d'una millora educativa dels seus fills i filles. Alhora es realitzen també diferents tallers temàtics amb dinamitzadors, que s'organitzen segons les edats dels infants i etapes de desenvolupament, on les famílies poden escollir el tema que es vol tractar en cada sessió. En el programa, es troba una pàgina amb

diferents articles i llibres sobre recursos educatius i temes que es tracten a les trobades amb les famílies. També, hi ha la presència d'un espai on les famílies poden compartir experiències amb altres famílies. El darrer està només adreçat a famílies i un dinamitzador que les guia i permet que les que hi assisteixen interaccionin entre elles, intercanviïn idees, es qüestionin coses sobre la criança, etc. (Ramis, comunicació personal, 1 febrer 2021).

Concloent el present apartat, són molts les professionals que parlen sobre la importància d'aquest vincle. Un vincle que uneix l'escola amb les famílies que hi acudeixen i un enllaç que ajuda a la complicitat entre mestres i famílies amb un objectiu comú: els infants.

3.2. La relació família-escola davant el període de confinament per la Covid-19

En aquest apartat s'exposa l'afectació que hi va haver entre la relació escola i família davant el confinament domiciliari imposat per la pandèmia. Es mostra la complexa situació amb què es va trobar l'escola, les famílies i els infants. Alhora apareixen les diferents mesures que va haver de prendre el Departament d'Educació i les escoles davant la situació.

Com bé exposa la Secretaria de Polítiques Educatives (2020) es defensa que el confinament domiciliari sofert per la societat, en aquest cas famílies i infants de segon cicle d'infantil, ha ajudat a impulsar la participació de les famílies i ha promogut el treball conjunt amb els centres educatius. Segons Mir (2020) però, s'han de tenir en compte els canals de comunicació. Aquests han de ser canals bidireccionals on les escoles han de comprovar que funcionen i són positius, ja que sense ells desapareix l'aprenentatge a distància. És per això, que docents i famílies haurien de redactar els protocols i plans d'actuació per a futurs confinaments de manera conjunta. Altrament, el document no se centra tant en les mesures que es proposa, sinó en les coses que s'han de tenir en compte i són importants en futurs confinaments. Tot i que després s'ha vist que, socialment, el risc que poden tenir les escoles obertes o que les mestres s'infectin és menor que el benefici social que aporten les escoles obertes (Mir, comunicació personal, 1 febrer 2021).

L'escola Congrés-Indians (2020) va redactar a principis del confinament domiciliari una guia per a treballar famílies, escola i infants junts i construir un context educatiu alhora. Un dels apartats importants per treballar famílies i escola amb els infants és la realitat i transparència. Davant de l'actual situació els infants tenen dret a estar informats d'allò que està succeint al seu voltant tant per la família com per l'escola, sense dir mentides

ni magnificar més la situació. Això els ajudarà a donar sentit a les seves vivències i a crear estratègies de supervivència psicològica.

El període de confinament va fer repensar les vies de comunicació i relació entre les escoles i les famílies. Les noves vies van ser a distància, a través de xarxes informàtiques com el correu electrònic o la missatgeria directa. A més a més, es van adaptar a altres mesures com trucades telefòniques per a les famílies més vulnerables.

Per aconseguir un contacte directe amb famílies i alumnat s'utilitzaven eines de videotrucades en línia. En el cas de les famílies vulnerables el Departament d'Educació (2020a) va realitzar un estudi per oferir equipament i connectivitat a les famílies que ho requerissin. L'equip del centre també disposava d'una línia mòbil per rebre o fer trucades a les famílies (Escola La Maquinista, 2020).

Tot allò que es va fer durant el confinament no es pot desaprofitar. Han passat fets molt rics on les famílies han passat a ser col·laboradors necessaris per a l'aprenentatge, ja que eren qui havien de seguir les tasques escolars perquè els seus infants no perdessin el curs. Això, ha permès que s'adonessin de coses que desconeixien dels seus infants des d'un rol d'aprenents. I fer una observació de l'aprenentatge que no era pròpia (Ramis, comunicació personal, 1 febrer 2021).

Darrerament, és de vital interès conèixer com diverses escoles van detectar el canvi en la relació amb les famílies. Això els va permetre actuar i així no perdre la comunicació i cooperativitat entre ambdós. Aquest tema és clau per a conèixer i entendre tot allò que ha anat succeint posteriorment.

3.3. Noves mesures per la Covid-19 a les escoles en la relació família-escola

A partir d'una millora en la situació de la pandèmia, es van realitzar uns canvis a les escoles. Aquest apartat exposa les diferents mesures que va instaurar el Departament d'Educació per a reobrir els centres educatius de forma segura i considerar-les un servei essencial.

A partir de l'evolució de la Covid-19 el Departament d'Educació (2020b) va publicar la roda de premsa del conseller d'Educació per comunicar que les escoles estarien obertes per garantir el dret a l'escolarització dels infants i joves durant el curs 2020-2021.

El Departament d'Educació (2020c) va donar a conèixer el comunicat del conseller d'Educació on s'exposava dos nous canals d'informació per a les famílies i professionals respecte a les noves mesures que es van implementant a les escoles. El primer canal

és el Salut Escola per a les famílies i el segon Salut Escola Professionals per als professionals.

Les noves mesures extraordinàries a les escoles buscaven la seguretat per iniciar un curs de forma presencial i estable. En les presents mesures s'exposaven instruccions per a una escola segura durant el curs 2020-2021 i s'hi argumentava que les famílies no podien entrar a l'escola i que les entrades serien esglaonades i es durien a terme en franges horàries de 10 minuts. A tres anys les famílies podien entrar a les aules en grups reduïts d'infants el temps que marqués l'escola durant el període d'adaptació i sempre seguint les mesures de prevenció i seguretat (Departament d'Educació, 2020d).

A través d'aquestes noves mesures implantades a les escoles es fa encara més necessari el fet de promoure la implicació de les famílies als centres per crear i millorar la confiança i l'educació dels infants. Capitalitzar l'aprenentatge de famílies i docents és cabdal per avançar cap a aquest canvi. Les famílies han pogut observar els seus fills i filles des del rol d'aprenents i els han acompanyat de primera mà en el seu aprenentatge, buscant entorns i moments adequats. Altrament, les docents han cercat una forma d'accedir a totes les famílies i infants i s'han recreat a través de vies telemàtiques (Ramis, 2020).

Costa i Pujadó (2020) afirmen que el confinament ha permès generar nous vincles amb les famílies que fan repensar els que es tenien amb anterioritat. El confinament ha permès a les docents entrar a casa les famílies, i les famílies a casa les docents. Alhora, s'han generat nous llenguatges i noves confiançaes on al segon cicle d'Educació Infantil l'Escola Lluís Millet de Santa Coloma de Gramenet ho ha utilitzat per implantar-ho actualment amb l'obertura d'escoles. L'esmentat centre continuarà fent les reunions familiars virtualment, amb aquelles famílies que ho desitgin i que els sigui difícil el desplaçament, gràcies a l'èxit d'aquestes.

Concloentment, la complexa situació viscuda en els darrers temps ha permès repensar noves relacions entre família-escola. Aquest seguit de canvis a les escoles són vigents i això ha suposat un clar efecte en la relació amb les famílies. Amb posterioritat, en aquest estudi es podrà observar quines estratègies s'ha cercat i quina és la visió de les famílies de P5 de tres centres educatius de Catalunya respecte a les anteriors.

4. Metodologia

4.1. Tipus de disseny metodològic

Per poder dur a terme el present estudi s'ha utilitzat la metodologia mixta. Aquesta, comprèn la investigació qualitativa i quantitativa. Per a respondre als objectius del projecte s'ha usat la qualitativa, la qual busca interpretar i recollir les percepcions i la veu de les persones participants de l'estudi. Alhora, la darrera metodologia també té com a finalitat l'anàlisi de documents.

A més a més, també es resoldran els objectius mitjançant l'ús de la quantitativa. A través de l'estudi es busca saber si aquesta col·laboració i aquest projecte de família-escola ha fet un pas enrere i s'ha hagut de renunciar a espais dins l'escola destinats a les famílies i els infants, s'ha perdut la relació propera amb les famílies, entre d'altres, a causa de les noves mesures de seguretat per la Covid-19 implantades a les escoles pel Departament d'Ensenyament.

4.2. Mostra

La primera part del treball conté l'estudi de camp realitzat a través de l'anàlisi de dos documents com són el Projecte Educatiu de Centre i el pla d'obertura contra les mesures del Departament d'Educació del curs 2020-2021 de tres escoles que són l'escola 1 del Baix Llobregat, l'escola 2 del Vallès Occidental i l'escola 3 del Barcelonès. Endemés s'han realitzat entrevistes semiestructurades a les coordinadores d'educació infantil dels tres centres esmentats anteriorment.

La segona part del treball de camp s'ha portat a terme al curs de P5 en escoles del segon cicle d'Educació Infantil. L'estudi i la realització d'una enquesta estandarditzada s'ha fet a les famílies de les tres escoles esmentades al paràgraf anterior de les quals hem obtingut la resposta de 20 famílies de l'escola del Baix Llobregat, 30 de l'escola del Vallès Occidental i 10 de l'escola del Barcelonès.

4.3. Tècniques de recollida de dades

Per a fer el treball de camp s'han utilitzat les tècniques de l'anàlisi de documents, l'entrevista semiestructurada i l'enquesta.

En primer lloc, en els tres centres educatius que participen en l'estudi s'ha dut a terme una anàlisi de documents. Els documents interpretats han sigut el Projecte Educatiu de Centre (PEC) i els protocols d'obertura del curs 2020-2021 de cada escola. Per a estudiar els darrers correctament, s'ha establert dues llistes de control i taules de

categories per analitzar quins punts es tracten en la relació família-escola i la forma en la qual ho expressen.

En segon lloc, s'han acomplert entrevistes semiestructurades a les coordinadores d'Educació Infantil dels tres centres educatius col·laboradors del treball. Per a elaborar l'anàlisi de les entrevistes s'ha creat una taula de categories.

Aquestes, han permès conèixer el tractament de la relació amb les famílies de cada escola. Altrament, s'ha comparat l'antiga relació que hi havia entre el centre i les famílies amb la present a conseqüència de la Covid-19 (vegeu annex 4,5 i 6).

La mencionada tècnica ha consistit a realitzar un seguit de preguntes amb un guió flexible el qual ha estat preestablert prèviament per a l'entrevistador. En tot moment la investigadora ha dirigit cada entrevista per a poder seguir l'objectiu del treball. Les preguntes han estat obertes a la conversa generada amb la professional per així aconseguir el màxim coneixement.

La present tècnica s'ha enregistrat per mitjà de la gravació de veu. Alhora s'ha fet un registre manual de les expressions no verbals de les entrevistades, per a incloure-les a la transcripció de l'entrevista que s'ha realitzat amb posterioritat.

Amb les enquestes s'ha registrat diverses opinions de les famílies sobre la relació amb les escoles abans de la Covid-19, durant el confinament domiciliari del curs 2019-2020 i en l'actualitat amb les noves mesures del Departament d'Educació pel curs 2020-2021 (vegeu annex 7).

Les enquestes s'han acomplert en escoles del segon cicle d'Educació Infantil. Dins el cicle, s'ha focalitzat el treball a les famílies del curs de cinc anys. Ha estat necessari que el projecte es portés a terme a cinc anys, ja que així les famílies han pogut viure aquesta nova realitat de la Covid-19 i han tingut l'experiència dels presents canvis en la relació família-escola.

Així doncs, les famílies de cinc anys han tingut l'oportunitat de comparar a través de les enquestes com era la relació amb l'escola abans de la Covid-19, quan els seus infants estaven a tres anys. També, com va ser aquesta relació durant el curs de quatre anys on els seus infants van cursar més d'un trimestre confinats al domicili. Alhora s'ha pogut observar com actualment és la relació família-escola al curs de cinc anys i amb les noves mesures de seguretat implementades pel Departament d'Educació.

La recollida de dades de les enquestes s'ha efectuat per via telemàtica. Aquestes, s'han dut a terme a través de plataformes digitals per vetllar per la seguretat de totes les participants en l'estudi. En el cas de les famílies vulnerables que no han tingut accés a plataformes digitals, s'ha deixat al centre enquestes en paper per a respondre manualment. No obstant això, no s'ha obtingut cap resposta per mitjà d'aquesta via.

4.4. Consideracions ètiques

En la present investigació s'ha respectat en tot moment la voluntarietat dels seus participants a l'hora d'intervenir en l'estudi.

Cada una d'elles ha acreditat amb l'autorització pertinent la seva voluntat perquè les seves aportacions s'utilitzin en aquesta investigació. Abans de portar a terme les tècniques de recollida de dades, el 13 de gener de 2021, es va informar les participants, mitjançant correu electrònic, sobre els objectius del treball i el procediment que es volia realitzar. Aquests documents són: la carta a les escoles (vegeu annex 8) i la carta als professionals (vegeu annex 9).

En tot el transcurs de la investigació s'ha assegurat tant l'anonimat com la confidencialitat total de les dades obtingudes. L'única informació que s'ha donat ha sigut la comarca de cada centre educatiu per a poder generar un context al lector.

5. Cronograma

	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig
Recerca i lectura Marc Teòric											
Elaboració Marc Teòric											
Objectius i hipòtesi											
Perspectiva metodològica (tècniques i instruments)											
- Contacte amb les escoles. - Contacte amb els professionals.											
Treball de camp (tècniques de recollida de dades)											
Anàlisi dels resultats											
Discussió i conclusions											

6. Resultats

Tant l'anàlisi del PEC, del Protocol com de les entrevistes, s'ha dut a terme a través d'una taula de categories que s'ha elaborat a partir de la literatura del marc teòric, però, que està oberta a altres factors no previsibles sorgits en la investigació. Les taules han estat validades prèviament a l'anàlisi per una persona externa a l'estudi (vegeu taules a l'annex 1, 2 i 3).

6.1. Metodologia qualitativa: Anàlisi de documents

Projecte Educatiu de Centre

S'han iniciat els resultats del present estudi amb els documents que tracten sobre el Projecte Educatiu de Centre de cada escola. Tots els centres van fer constar aquests documents per al treball a excepció de l'escola 1 del Baix Llobregat, que només va lliurar el Protocol d'actuació. Això és a causa que el PEC únicament es pot consultar en format físic al centre. A conseqüència del confinament comarcal per la Covid-19 no es va poder accedir al centre per a consultar-lo. És per això, que el darrer no ha pogut ser analitzat en l'estudi.

Seguidament, s'exposen els resultats de l'anàlisi dels Projectes Educatius de Centre de l'escola 2 del Vallès Occidental i de l'escola 3 del Barcelonès, els que es poden apreciar a grans trets en la Taula 1 (vegeu annex 1).

Taula 1. Llista de control per analitzar el PEC

PEC	Subtemes extrets de la taula de categories de l'estudi:	Escola 2	Escola 3
Relació família - escola.	Concepte família-escola		X
	Relacions amb la família	X	X
	Drets i deures de les famílies	X	
	Estratègia educadora		
	Espais i temps potenciadors de la relació		
	Integració de la família en el projecte	X	X
	Escola en comunitat	X	X
	Sistemes de comunicació	X	X
	Període d'adaptació		
	Compartir coneixement	X	X

Font: Elaboració pròpia

Concepte família-escola: El Projecte Educatiu de Centre de l'escola 3 del Barcelonès comença amb la definició del concepte entre l'escola i la família i la col·laboració amb aquests últims. Es busca assolir el creixement personal de l'infant de forma conjunta, escola i famílies. Per a aconseguir-ho, ofereixen a les famílies eines i oportunitats sobre suport i comunicació entre els dos membres. La relació es basa sempre des de la confiança, la tolerància i el lideratge cooperatiu.

Relacions família-escola: Totes dues escoles potencien aquesta relació. L'escola 2 es marca uns objectius respecte a la relació. En primer lloc, facilitar associacions de familiars per mitjà de les reunions d'inici de curs, entrevistes i trobades. En segon lloc, aconseguir que les relacions interpersonals entre les docents i les famílies siguin satisfactòries per a totes. Altrament, a la 3, es defineixen les relacions amb les famílies com a estretes i permanents. En el següent cas, donen molta importància a què l'escola intentarà potenciar al màxim la relació perquè es promogui una bona acció familiar i coordinació.

Drets i deures: Només es troba aquest aspecte en el PEC de l'escola 2 del Vallès Occidental. Inicia el redactat del document a través dels drets i deures de les famílies, on argumenten que tenen uns principis d'igualtat i accepten a l'alumnat i les seves famílies independentment de l'origen social, geogràfic o cultural.

Integració de la família en el projecte: El diàleg a l'escola 2 té la finalitat de fer projectes integradors i cohesionadors que promoguin una participació activa de les famílies del centre en el projecte que estiguin realitzant els infants. La col·laboració de les famílies en el projecte educatiu és molt rellevant a l'escola 3, ja que sempre que els ho permeti la seva disponibilitat i preparació, les famílies podran participar en activitats i responsabilitats del centre educatiu.

Escola en comunitat: L'escola 2, estableix programes conjuntament entre les docents i l'AFA (Associació de famílies d'alumnes) per a promoure recursos i esdeveniments per a la formació de les famílies. D'altra banda, l'escola 3 tant personal docent com famílies exerceixen la funció d'educar i, per tant, estaran ajudant a l'infant. Sigui el grau de responsabilitat que sigui, treballen per a un propòsit en comú.

Sistemes de comunicació: A l'escola 2 es potencia una participació en la gestió del centre educatiu perquè les famílies intervinguin en la presa de decisions. Tanmateix es vetlla perquè la relació sigui de diàleg, a través d'un entorn de confiança i participació comuna. El darrer aspecte també està present a l'escola 3. Aquí s'especifiquen breument els diversos sistemes de comunicació com són les tutories individuals, les reunions de famílies, el consell escolar de famílies i els pares i mares delegades de curs.

En tots els sistemes, l'escola intenta que aquestes comparteixin, interaccionin, i treballin en un objectiu comú, tot i que en cada un d'ells, les responsabilitats i les funcions siguin diferents.

Compartir coneixement: Per concloure, l'escola 2 està organitzada i dissenyada a través dels objectius que es marquen els infants i les famílies de l'escola, ja que s'identifica amb models participatius i democràtics. L'escola 3 també es responsabilitza a ser fidel als principis exposats en el PEC, perquè les famílies puguin veure la relació entre allò que han llegit i la realitat del centre. En cas contrari, l'escola es mostra oberta a resoldre les situacions conflictives derivades d'aquest fet i es compromet a donar resposta.

6.2. Metodologia qualitativa: anàlisi de documents.

Protocol d'Actuació pel curs 2020-2021

En segon lloc, a la Taula 2 s'exposen els resultats de l'anàlisi dels Protocols d'actuació del curs 2020-2021 de l'escola 1 del Baix Llobregat, l'escola 2 del Vallès Occidental i l'escola 3 del Barcelonès, els quals són comentats seguidament (vegeu annex 2).

. Taula 2. Llista de control del Protocol d'actuació del curs 2020-2021.

Protocol d'actuació	Subtemes extrets de la taula de categories de l'estudi:	Escola 1	Escola 2	Escola 3
Relació família-escola durant el curs 2020-2021	Espais adaptats a les famílies	X	X	X
	Relacions amb la família		X	
	Drets i deures de les famílies	X	X	X
	Espais i temps potenciadors de la relació			
	Integració de la família en el projecte			
	Escola en comunitat	X		
	Sistemes de comunicació	X	X	X
	Període d'adaptació	X	X	X

Font: Elaboració pròpia

Espais adaptats a les famílies: En les tres escoles apareixen espais destinats a les entrades i sortides del centre. Els espais adaptats a la primera escola són un tema clau en el qual es defineix l'organització dels horaris del centre i la gestió de les entrades i les sortides que han de seguir les famílies. Es fa una recomanació a elles de no entrar al recinte escolar si no és imprescindible i en cas que es faci, es marquen unes portes d'entrada i sortida concretes segons l'aula dels infants. Això no obstant, a l'escola 2 es

redefineixen els espais adaptats a les famílies i es reorganitzen les entrades i les sortides al centre educatiu. L'horari per entrar i sortir s'amplia mitja hora per evitar aglomeracions de les famílies. Aquestes no poden entrar a l'escola, ni a les aules, excepte per motius essencials. Finalment, a l'escola 3 s'observa com la reorganització de les entrades i sortides i de l'horari també vetlla per la seguretat de totes les persones de la comunitat educativa, incloses les famílies. Depenent de l'aula dels infants les entrades seran abans de les nou del matí o una mica més tard. Es detallen les portes d'entrada i de sortida i el recorregut que han de fer les famílies.

Relacions amb la família: A l'escola 2 es troba les relacions amb la família on s'estableix una mirada empàtica envers aquesta i ofereixen ajudes a les famílies amb dificultats entre la conciliació de la vida familiar i laboral. Especialment en possibles casos de confinament dels grups bombolla.

Drets i deures de les famílies: En els tres centres educatius s'han de respectar les mesures de distanciament físic entre famílies i fer ús de mascareta en tot moment a l'escola. A més a més, les famílies tenen el deure de firmar una declaració responsable respecte als seus infants on consta que són coneixedores de la situació de la pandèmia i del seu risc i, per tant, respecten les mesures de seguretat necessàries. Tanmateix es comprometen a no portar l'infant a l'escola en cas de simptomatologia o contacte amb una persona positiva de la Covid-19.

Escola en comunitat: Es contempen un seguit de prioritats educatives de l'escola 1, les quals engloben una acció tutorial i orientació en col·laboració amb les famílies per abordar estratègies, necessitats i interessos que tinguin les famílies de caràcter educatiu davant la present situació de pandèmia.

Sistemes de comunicació: Seguint aquestes mesures de distanciament, a les escoles 1 i 2 es mostren les vies de comunicació amb les famílies. Les entrevistes es realitzaran de forma presencial, excepte si la situació empitjora i s'aconsella el format virtual. A la vegada, ofereixen una gran flexibilitat de les reunions d'inici de curs, les trobades amb la tutora o els plans d'acollida. A diferència de les anteriors, els sistemes de comunicació de l'escola 3 es duran a terme per videoconferència o per trucades telefòniques. A excepció dels alumnes que inicien el curs per primera vegada en aquest centre, les reunions podran ser presencials seguint les mesures de seguretat.

Període d'adaptació: Els tres centres educatius detallen el període de diferent manera. A la primera, les famílies dels infants de P2 i P3 podran acompanyar-los fins a l'aula seguint les mesures establertes de ventilació, ocupació màxima, neteja i desinfecció. Endemés, l'escola va oferir un període de familiarització abans de l'inici del curs on les

famílies i l'infant podien anar a l'aula en grups de tres per a conèixer l'espai i la docent. Altrament, tots els infants de l'escola 2 i les seves famílies, van tenir l'opció de fer una trobada presencial amb la tutora per conèixer l'espai i la mestra abans de l'inici del curs. En darrer lloc, les famílies dels infants de P3 de l'última escola podran acompanyar-los fins a l'aula, però no aprofundeix si aquestes podran entrar i estar conjuntament una estona no.

6.3. Metodologia qualitativa: entrevistes

La segona part de la metodologia qualitativa, està formada per l'anàlisi d'entrevistes semiestructurades a les coordinadores del segon cicle d'Educació Infantil de cada centre col·laborador amb l'estudi. Aquest últim s'ha realitzat per mitjà d'una taula de categories (vegeu annex 3) i d'una llista de control (Taula 3) on es comenta cada punt a la part inferior de la taula. S'han adjuntat als annexos del treball les transcripcions de les entrevistes de les escoles del Baix Llobregat (vegeu annex 4), del Vallès occidental (vegeu annex 5) i del Barcelonès (vegeu annex 6).

Taula 3. Llista de control entrevistes semiestructurades.

Entrevistes	Subtemes extrets de la taula de categories de l'estudi:	Escola 1	Escola 2	Escola 3
Relació família-escola	Concepte família-escola	X		
	Relacions amb la família	X	X	X
	Canvis en la relació arran la Covid-19	X		X
	Valoració de la participació de les famílies (pre Covid-19 i durant)	X	X	X
	Integració de les famílies en el projecte	X	X	X
	Sistemes de comunicació (pre Covid-19 i durant)	X	X	X
	Noves estratègies originades	X		
	Període d'excepcionalitat		X	X

Font: Elaboració pròpia

Concepte família-escola: El concepte família-escola només es respon al centre número 1. En aquest, s'exposa que les famílies varen ser qui van crear l'escola, és per això, que des dels inicis, les famílies tenen un paper molt important i per tant, l'escola és una cooperativa de famílies.

Relacions amb la família: Les relacions dels tres centres educatius són dia a dia. En les mencionades, les famílies i les mestres tenen un contacte directe a les entrades i sortides que són amb un horari flexible per a permetre un intercanvi entre famílies. Alhora, a la segona escola es duen a terme tutories, entrevistes, els projectes col·laboratius i l'AFA que està organitzada per comissions. D'altra banda, el centre educatiu 3 exposa en primer lloc les relacions informals, a través de festes, celebracions o activitats on les famílies poden participar. I d'altra banda, les formals, com entrevistes, reunions d'inici de curs, avaluació del curs per part de les famílies. I per últim, el redactat dels informes de cada infant que ho fan tutora i família conjuntament. Totes aquestes eren presencials abans de la pandèmia.

Canvis en la relació arran la Covid-19: Hi ha hagut una gran diferenciació entre els canvis implementats per les diferents escoles. Un dels canvis que ha pres l'escola 1 és el de les festes del centre. Aquest curs ha celebrat la festa d'hivern a través d'una videoconferència amb tota la comunitat educativa (mestres, famílies, infants, especialistes, etc.). A diferència de la primera, en l'escola 2 s'han fet les reunions de tots els cursos presencials, fet que abans només ho feien així les de P3. També han remodelat les aules de forma que totes tinguin una porta directa al pati i així les famílies puguin acompanyar als infants a la classe sense entrar a l'edifici. Amb el confinament, però, al centre educatiu 3 va passar tot a telemàtic. De cara a les famílies es va fer la modificació de fer una tutoria per setmana. A la vegada, es va generar també, un xat per a les famílies de cada aula i es van assignar unes delegades que fossin les portaveus d'aquell grup. Hi ha activitats que es van haver d'anul·lar i d'altres que estan previstes que perdurin en un futur sense la Covid-19, com bé algunes entrevistes virtuals.

Valoració de la participació de les famílies: Hi ha hagut una sinergia entre les valoracions del primer i tercer centre educatiu. La participació en aquests era avaluada com a alta, ja que sempre es mostraven obertes a anar enfortint el vincle personalitzat amb cada família. Altrament, l'escola 2 avaluava la participació de les famílies com a mitja-alta i la comunicació era molt fluida, propera i càlida.

A causa de la pandèmia la relació va ser molt més irregular en les tres escoles. Amb la Covid-19, la relació s'ha vist molt afectada, ja que es va irrompre el tracte directe i proper que va ser molt difícil tornar a aconseguir.

Integració de les famílies en el projecte: En les tres escoles s'integra a les famílies en el projecte de l'aula, ja que acullen al fet que participin obertament quan ho desitgin i la disponibilitat ho permeti. Alhora, en tots els cursos dels centres es poden dur a terme diversos intercanvis amb les famílies depenent del projecte que hi hagi a cada aula i de

la voluntat de participació. Els nuclis familiars participen per mitjà de les preguntes a investigar que sorgeixen la classe, que moltes vegades es traslladen a casa i les famílies poden ajudar a conèixer les respostes i participar en el procés.

Sistemes de comunicació: Apareix una coincidència en la comunicació entre les tres escoles abans de la pandèmia. Aleshores, el mitjà de comunicació més usat era l'oral i es prioritzava la presencialitat. Es fomentava el diàleg i la conversa on cada membre comentava observacions i coneixements de l'infant. D'altra banda, les dues primeres escoles utilitzaven el correu electrònic per a les comunicacions importants.

La diferenciació que presentava la primera escola era que els infants tenien una agenda on tant mestres com famílies podien escriure-hi.

En tots els centres, els canvis que ha dut la Covid-19, però, també s'exposen. Amb aquests s'ha vist afectada la presencialitat, de manera que avui dia tots els mitjans de comunicació són virtuals. El retorn que han tingut de les famílies era que s'enyorava la presencialitat i veure el dia a l'aula. I per tant, si alguna família demanava fer una entrevista presencial, s'estudiava el cas. En les diverses escoles, les sortides i festes o bé s'han anul·lat o bé s'han celebrat en grup bombolla i s'han filmat per a les famílies.

Noves estratègies originades: Durant el confinament i aquest curs 2020-2021 s'ha volgut promoure des de l'escola el vincle amb la família a través de converses virtuals on mestres, famílies i psicopedagogs poden compartir moments d'incertesa, experiències i opinions. També es va crear un Drive per a les famílies amb material educatiu en cas de confinament de grups bombolla (escola 1).

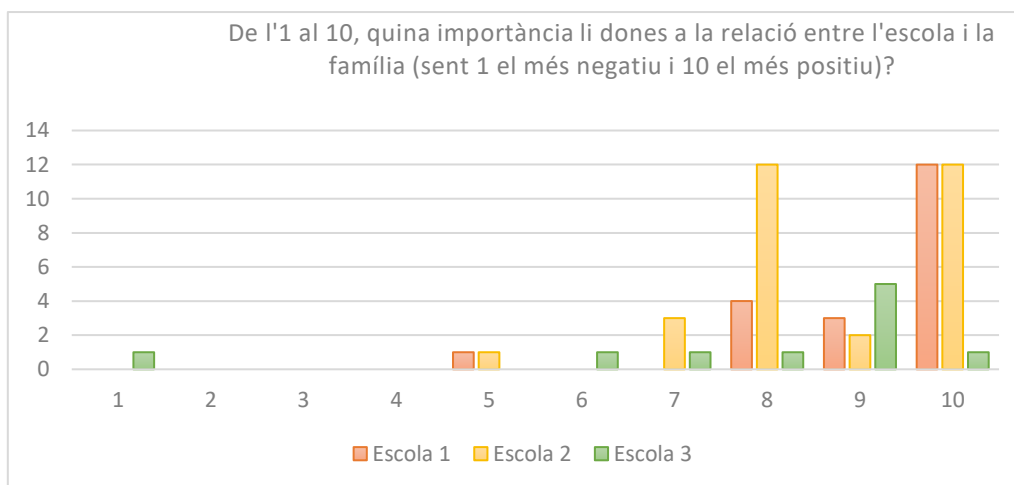
Període d'excepcionalitat: L'escola 2 manifesta que els hi va resultar complicat crear un clima càlid i proper amb el nou format i que aquesta relació s'ha vist molt afectada, ja que no hi ha contacte personal. No s'han fet canvis en la relació, sinó que s'ha traslladat el que es feia presencialment a virtualment. I allò que no es podia fer en línia, s'ha anul·lat. L'avaluació de la relació a partir de la pandèmia del centre educatiu 3 va decaure, de forma que era més irregular i moltes famílies van desconnectar o bé necessitaven més atenció i connectivitat que abans. En tot moment, l'escola narra que es van adaptar a totes les realitats. Un dels objectius del període d'excepcionalitat que es marquen com a centre és el d'augmentar la individualització i la personalització de cadascuna d'elles. Exposen que només així es pot treballar des de la confiança i la proximitat.

6.4. Metodologia quantitativa: enquestes

En la present enquesta han participat un total de 60 famílies. 20 de l'escola 1, 30 de l'escola 2 i 10 de l'escola 3. Els resultats s'han analitzat a través de les tres franges del qüestionari. La primera franja engloba la relació abans de la Covid-19, la segona la relació durant el període de confinament i la tercera el curs actual 2020-2021. S'han extret els resultats de cada franja i s'han comentat. Endemés s'han adjuntat dues gràfiques de les respostes més representatives de cada franja per fer més visual i entenedor l'anàlisi. Les altres gràfiques estan adjuntades als annexos del treball (vegeu annex 10).

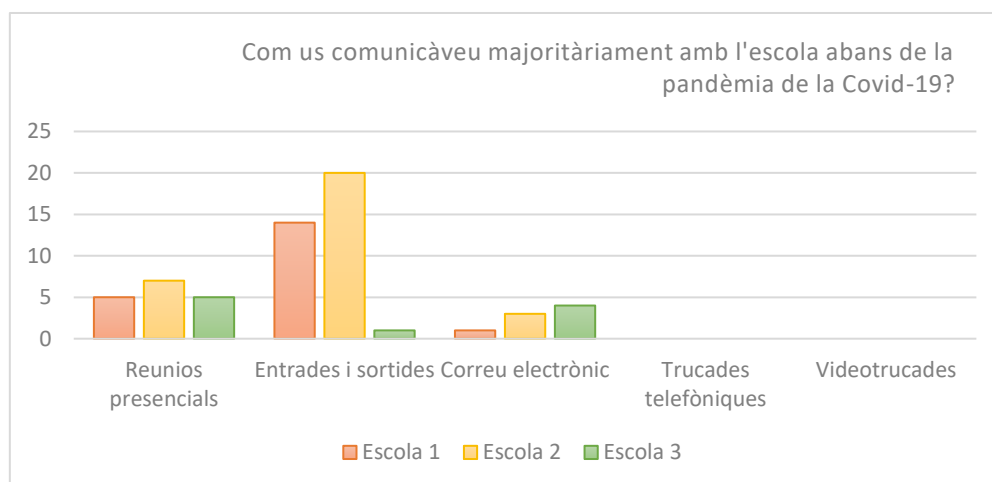
- **Primera franja: Preguntes formulades sobre la relació escola-família abans de la pandèmia.**

Gràfic 1. Valoració de la relació amb l'escola abans de la pandèmia.

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 2. Mitjans de comunicació escola-família abans de la pandèmia.

Font: Elaboració pròpia

Per iniciar l'explicació de la primera franja, s'exposa el següent:

En les tres escoles, les famílies donen un gran èmfasi al fet que disposaven d'una rellevància molt important als seus centres abans de començar la situació de la Covid-19. Alhora, a les preguntes de la primera franja de l'enquesta, la gran majoria de les famílies es mostraven contentes i molt ben valorades pel centre educatiu.

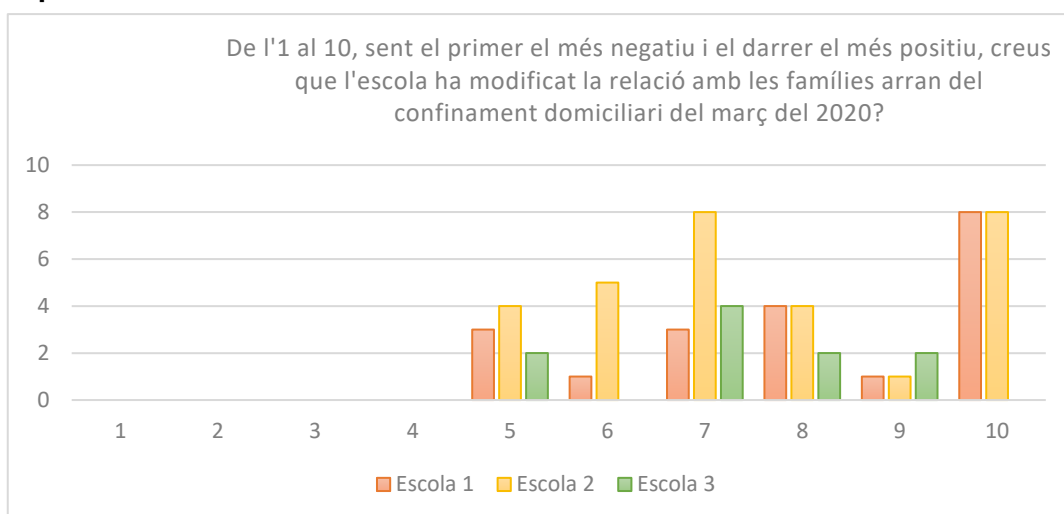
A la vegada, quasi totes les famílies dels centres educatius 1 i 2 consideraven que el mitjà de comunicació que més utilitzaven entre elles i l'escola eren les reunions presencials i les entrades i sortides al centre. No obstant això, a l'escola 1 poc més de la meitat confirma no haver assistit a una formació envers el vincle entre l'escola i la família. En canvi, a la segona escola confirmen no haver assistit 20 de les 30 famílies i a la tercera escola ho comenten fins al 80%.

Darrerament d'aquesta primera franja de preguntes, les famílies de la primera escola han respost que el seu grau de participació en l'escola ha estat notable i la majoria valoraven la relació de 10 sobre 10. Tanmateix, les de l'escola 2 ho valoren com a força notable, i la majoria se centra entre una puntuació de 7 a 9 sobre 10. Per altra banda, la tercera escola ho fa entre un 6 i un 8 de 10 (vegeu gràfic 1).

Les famílies dels tres centres expliquen que els mitjans de comunicació més emprats a l'escola abans de la pandèmia eren les reunions presencials, però, el tercer a diferència dels altres centre educatius enquestats, també esmenta els correus electrònics (vegeu gràfic 2).

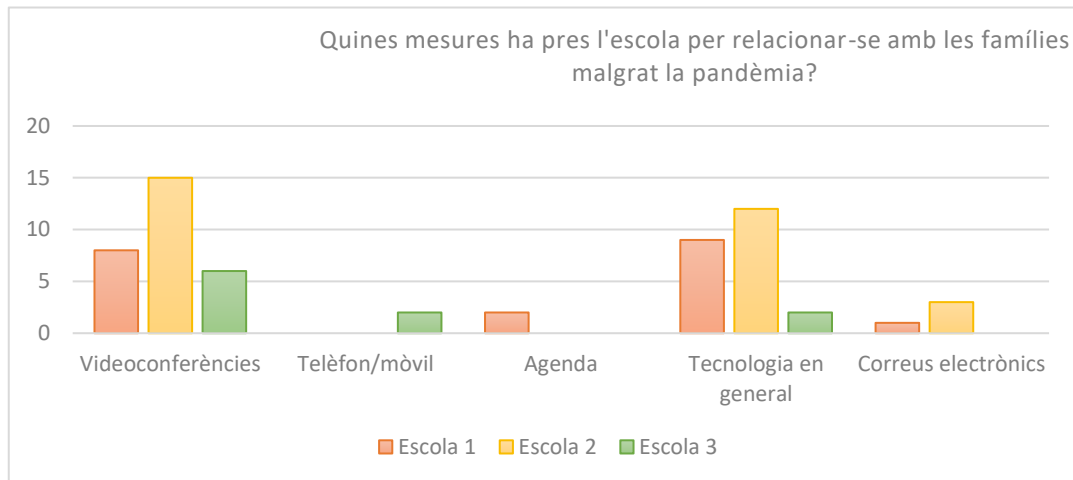
- **Segona franja: Preguntes formulades sobre la relació escola-família durant el període de confinament domiciliari (curs 2019-2020).**

Gràfic 3. Valoració de les modificacions en la relació escola-família en el període de confinament.

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 4. Les mesures de l'escola per seguir fomentant la relació amb les famílies durant el confinament del març del 2020.

Font: Elaboració pròpia

Més de la meitat de les tres escoles han respost que la relació amb l'escola s'ha vist afectada per la pandèmia.

A la primera escola, el 90 per cent creu haver extret un aprenentatge significatiu de la situació d'excepcionalitat, però, només el 35 per cent afirma que la situació viscuda ha enfortit la relació entre l'escola i la família. Les visions del segon centre són molt semblants a l'anterior, ja que totes les famílies creuen haver tingut un aprenentatge de la situació. Tot i això, poc més de la meitat contesta que la situació viscuda ha enfortit la relació entre l'escola i la família. Per últim, 9 de cada 10 famílies del tercer centre també confirmen l'aprenentatge de la situació d'excepcionalitat, però, només la meitat creuen que l'experiència hagi ajudat a enfortir la relació.

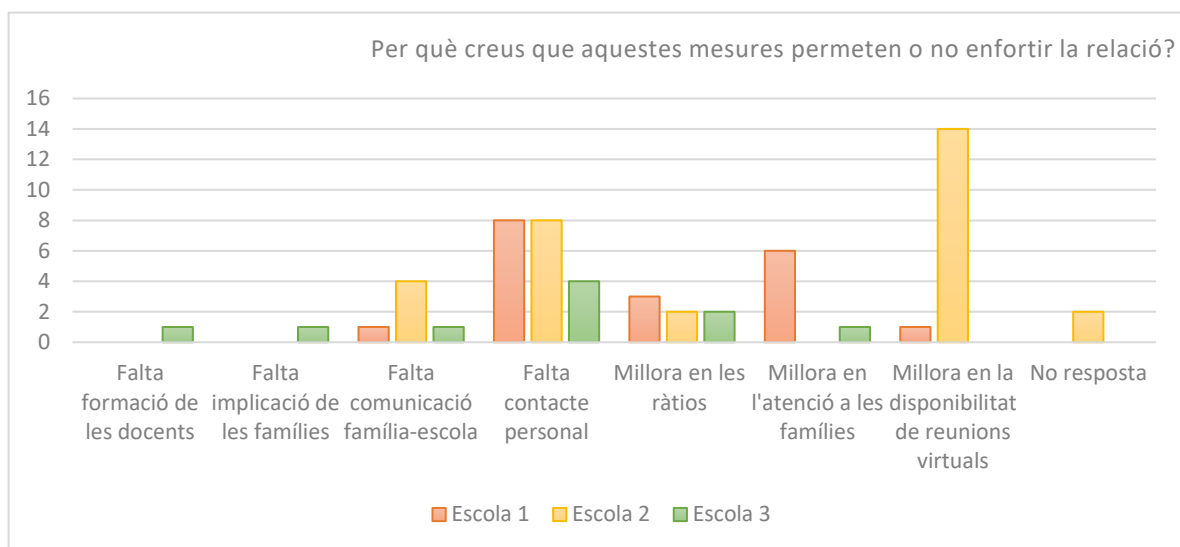
A l'escola 1 les enquestades han manifestat una gran diversitat d'opinions envers les modificacions de la relació amb elles durant el confinament del curs 2019-2020. Dins dels mencionats canvis, les tecnologies en general i les videoconferències han estat les més destacades. Altrament, però, la meitat de les famílies opina que les mesures no permeten enfortir aquesta relació, ja que hi ha una greu manca de comunicació. I l'altra meitat, però, defensa el contrari manifestant que la situació ha permès que l'escola estigués molt més atenta a les famílies i als seus infants.

Envers totes les modificacions del curs actual, les puntuacions de les famílies del segon centre varien entre un 7 i 10 sobre 10 (vegeu gràfic 3). Dins d'aquestes, s'hi comprenen com a les més esmentades, les tecnologies en general i les videoconferències. No obstant els fets, gairebé la meitat creu que aquesta situació no ajuda a millorar la relació, ja que falta un contacte més personal i proper.

A diferència del segon centre, les enquestades del tercer puntuen les modificacions comentades anteriorment entre un 7 i un 9 sobre 10. Els exemples més utilitzats són les videoconferències, la tecnologia en general i les trucades telefòniques (vegeu gràfic 4). La meitat de les famílies exposen que la repercussió que aquestes vies de comunicació tenen és la possible manca en la millora de la relació, ja que demanen més implicació i més atenció per part de l'escola.

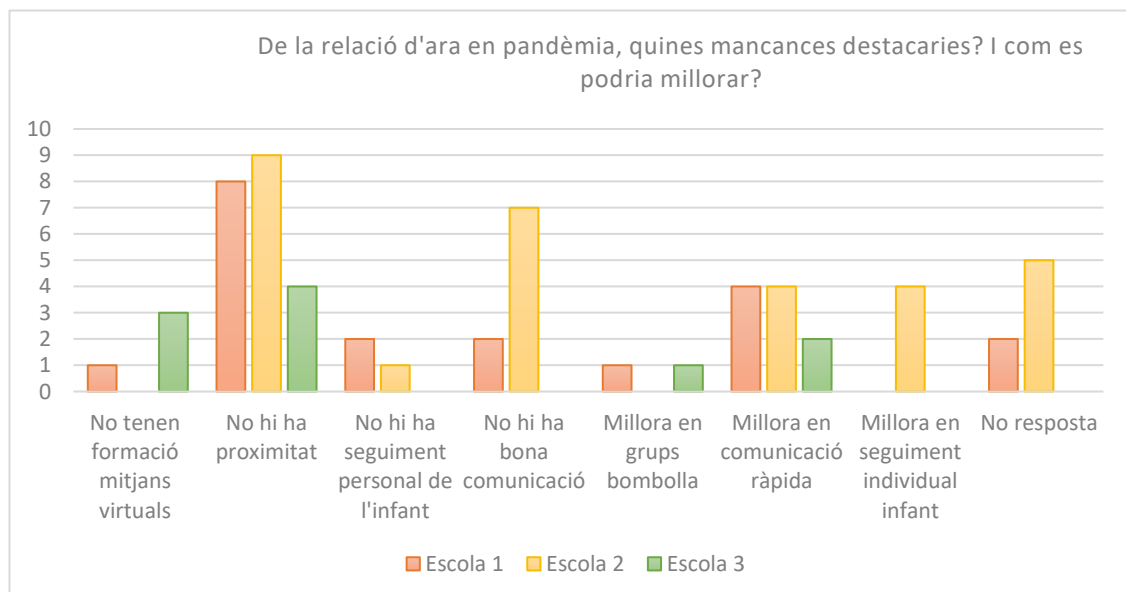
- **Tercera franja: Preguntes formulades sobre la relació escola-família arran de les noves mesures.**

Gràfic 5. Punts forts i punts febles de les noves mesures per l'enfortiment de la relació escola-família arran de la Covid-19.

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 6. Mancances i millores en la relació escola-família a partir de les noves mesures del curs 2020-2021.

Font: Elaboració pròpia

Les famílies dels tres centres educatius fan una valoració de la relació del curs 2020-2021 molt similar i exposen unes mancances comunes.

Inicialment, el 80 per cent de les famílies que han respost la tercera franja de l'enquesta, opinen que la relació actual és entre bona i molt bona. Encara que gairebé la majoria en defineix una mancança molt clara com és la falta de proximitat amb l'escola i el personal del centre educatiu (vegeu gràfica 5 i 6).

Totes les respostes de les famílies del centre 2 són molt similars a les de l'anterior. Les esmentades s'engloben entre una puntuació de força bona, bona i molt bona, en referència a l'estat d'aquesta relació actualment. Malgrat que quasi la totalitat destaca dues mancances molt clares com són la falta de proximitat i la falta de comunicació (vegeu gràfica 5 i 6).

Per concloure, pel que fa a la tercera franja de l'enquesta del centre educatiu 3, un 80 per cent opina que la relació actual amb l'escola del Barcelonès és entre bona i molt bona, tot i que un 20 per cent creu que falta millorar diferents aspectes. Dintre d'aquestes millores es troba una necessitat de polir en la formació sobre mitjans de comunicació virtuals per part de les docents i corregir la manca de proximitat i contacte personal directe (vegeu gràfica 5 i 6).

7. Anàlisi i discussió

El present estudi és rellevant per l'actualitat en la qual se centra. Això, però, també ha generat moments d'incertesa, ja que no se sabia si es tornaria a realitzar un tancament de les escoles durant el curs 2020-2021 a causa de la Covid-19. Altrament, la situació del país durant aquest curs, ha fet que es donés un lleuger biaix de selecció a l'hora de trobar escoles col·laboradores amb l'estudi i que per tant, el mostreig fos petit. Així i tot, el tema principal, sobre la relació família-escola en temps de la Covid-19, és un tema molt recent i a flor de pell, això fa que sigui interessant, ja que no s'ha investigat amb anterioritat. A més a més, tot i ser un petit mostreig, s'ha pogut recollir la visió de les famílies i l'escola. El treball endemés, és ric en metodologia i resultats, a causa d'haver utilitzat una metodologia mixta. La darrera ha permès analitzar tant quantitativament com qualitativament diversos aspectes per a respondre els objectius d'estudi. Un punt feble d'aquest apartat ha sigut no haver pogut recollir i analitzar un dels Projectes Educatius de Centre.

Altrament, la hipòtesi del treball, queda confirmada i refutada. A través dels resultats de l'estudi s'ha observat com les escoles i les famílies generaven noves estratègies i nous aprenentatges de la situació excepcional, com són noves vies de comunicació digital, reducció de ràtios a les aules, seguiment més individualitzat dels infants, prendre consciència del valor de la proximitat i el contacte personal, crear recursos per fer un acompanyament a les famílies en el període de confinament, mostrar-se oberts a la demanda de fer reunions presencials durant el curs 2020-2021, etc. Encara que, no les tres escoles creuen haver enfortit la relació, sinó que s'ha mantingut. Moltes famílies exposaven a les enquestes com la relació d'abans de la pandèmia la valoraven millor que l'actual. Argumentaven que la falta de presencialitat no permetia tenir proximitat, implicació ni una bona comunicació.

Per a realitzar l'última part del present apartat s'ha comparat cada punt del marc teòric de l'estudi amb els resultats obtinguts de les dues metodologies.

Així doncs, s'ha començat amb el primer tema sobre la importància del vincle entre l'escola i la família. S'ha comprovat que tant les famílies com les coordinadores exposaven que abans de la pandèmia es valorava la relació millor que l'actual. De la mateixa manera que, les tres escoles comentaven la importància del paper de les famílies per tenir-les en compte com a un membre més de la comunitat educativa a les entrevistes i als seus Projectes Educatius de Centre. Tot això es feia a través de la integració en els projectes, la flexibilitat dels sistemes de comunicació, l'escola en comunitat o dinàmiques de compartir coneixements.

Els resultats per tant, ens indiquen el que esmentava Ramis (2016) a la literatura del treball, on el vincle essencial entre l'escola i la família és la confiança. S'ha vist amb anterioritat que tant a l'anàlisi de documents del centre, les entrevistes a les coordinadores com les enquestes a les famílies, buscaven una relació de confiança i de proximitat. Les escoles i les famílies volien entendre's i treballar conjuntament.

Tal com ens exposava Blanch (2019) els centres educatius són els que han d'oferir moments, espais i oportunitats perquè la relació es desenvolupi. Durant les entrevistes i l'anàlisi de documents s'ha donat molt èmfasi en analitzar si les escoles oferien els esmentats espais i moments. Els resultats mostren que cap escola defineix concretament un espai dins el recinte escolar dedicat específicament a aquesta relació, però sí, que les escoles exposen diferents moments on ofereixen l'oportunitat a les famílies per a compartir, conversar i enfortir el vincle. Alguns moments són les entrades relaxades (escola del Barcelonès), els diàlegs en família (escola del Baix Llobregat) o bé les col·laboracions en els projectes d'aula (escola del Vallès Occidental).

El segon tema tractat a la literatura del treball i a comentar en el present apartat és sobre la relació família-escola davant el període de confinament domiciliari. Per a comparar l'esmentat, és molt útil l'anàlisi dels protocols d'actuació dels tres centres on es veuen les adaptacions dels espais per a les famílies (entrades i sortides, nous sistemes de comunicació, noves estratègies per enfortir el vincle, etc.). Això respondria a la necessitat que explicava Mir (2020) sobre la importància de crear sistemes comunicatius bidireccionals, és a dir, que funcionin i que siguin efectius per als tres membres (família, escola i infants) si no, no hi hauria aprenentatge.

Això i tot, les famílies i les coordinadores argumentaven que la falta de presencialitat no permetia tenir proximitat, implicació ni una bona comunicació entre els dos nuclis. Fet que ha provocat que la majoria de famílies dels tres centres defensessin que la falta de presencialitat deguda a la pandèmia ha fet que la relació no s'enfortís. Veient aquestes opinions i fent referència a allò que ens deia el Departament d'Educació (2020a) no és suficient oferir equipament i connectivitat a totes les famílies, ja que potser també era necessari concedir formacions tant a mestres com famílies sobre mitjans de comunicació en línia. Això permetria que possiblement tots els membres de la comunitat tinguessin algun coneixement sobre com potenciar una bona comunicació i relació quan no es pot fer en format presencial.

El tercer i darrer tema és sobre les noves mesures per a la relació amb les famílies en el curs 2020-2021. Les enquestes mostren com les famílies segueixen opinant que aquest curs la seva relació amb l'escola no ha millorat, sinó que s'ha mantingut.

Altrament, moltes també estaven d'acord en el fet que tot i no haver-se enfortit la relació, estava en un bon nivell i valorava molt l'esforç de l'escola per buscar noves vies per a mantenir una relació de qualitat. Cada escola ho ha fet a la seva manera, com l'escola 1 que ha seguit mantenint les trobades de famílies virtuals, o bé l'escola 2 que va remodelar les portes d'accés a les aules perquè les famílies hi poguessin arribar sense entrar a dins l'edifici. O per últim, l'escola 3 oferint l'opció durant el confinament de fer una tutoria amb les famílies per setmana. És interessant aquest punt final, ja que Costa i Pujadó (2020) esmentaven una idea semblant. Confirmaven que la situació havia permès crear nous vincles amb les famílies, fet que podem veure demostrat en l'actual apartat. Però, tot i que s'han demostrat els nous vincles i canvis en la relació, les famílies i les coordinadores segueixen preferint tornar a la presencialitat i contacte directe que es tenia abans.

Per concloure, els protocols d'actuació també han ajudat molt a entendre com seria la relació actual i saber quins canvis s'han pres i com s'havia de fer per a seguir mantenint

una bona relació, però alhora, que fos vetllant per a la seguretat de totes les persones. Els esmentats anteriorment donaven resposta a les demandes del Departament d'Educació (2020d) per a aconseguir reobrir les escoles i tenir un curs estable i presencial.

8. Conclusions

Els objectius de l'estudi es van dur a terme perquè es pogués assolir el propòsit de la present investigació. Els resultats que s'han extret d'aquests són que la relació entre la família i l'escola a tres centres educatius del Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès és un vincle essencial en la vida escolar, però que la pandèmia de la Covid-19 ha tingut un clar impacte i s'ha vist afectada. Tot i això, s'han generat pràctiques rellevants, com nous mitjans de comunicació, noves comissions per a compartir coneixements entre escola i família, noves adaptacions de l'edifici per a mantenir la relació, fer seguiments més personalitzats de l'infant i la seva família, etc. Tot l'esmentat anteriorment, s'ha fet per a seguir promovent la complicitat entre l'escola i la família en els tres centres educatius.

L'estudi es va crear amb el neguit de saber com s'havia vist afectada la relació entre la família i l'escola a partir del confinament domiciliari el març del 2020, fins a l'actualitat on les famílies generalment encara no poden entrar a les escoles. És un tema molt recent que ha permès anar avançant en el treball alhora que la pandèmia també seguia en l'entorn. És un tema que en l'actualitat pot tenir un fort impacte social, perquè permet tenir presents els diferents moments que hem viscut (abans de la pandèmia, període de confinament i una desescalada on el virus encara perdura) i extreure les pràctiques rellevants que promoguin una bona complicitat entre escola i família i portar-ho a la pràctica.

Això i tot, conèixer l'opinió de les famílies ha estat molt interessant per acabar de concloure l'estudi. Les esmentades, en general, han puntuat entre bé i molt bé les relacions amb les escoles i una representació mínima ha suspès aquesta relació. Això mostra que les escoles i les famílies dels tres centres potencien i donen importància al vincle. També, la majoria de les famílies creuen haver tret un aprenentatge de la situació d'excepcionalitat, a través de noves vies de comunicació més ràpida i eficaç i d'un seguiment més individualitzat de cada infant i família. Tot i que destaquen més els punts negatius o a millorar de la situació (falta de contacte personal, no proximitat, falta de comunicació), que aquells positius.

Els resultats han sigut molt interessants i molt rellevants per a les escoles col·laboradores, ja que endemés del present estudi, els ha servit per a conèixer l'opinió de les famílies del centre i reflexionar sobre la seva pràctica docent i comparar en quins aspectes estan d'acord o en desacord els dos membres. El present apunt es va dur a terme a través de les escoles, que van aprofitar l'estudi per a conèixer l'opinió de les famílies del seu centre i saber què en pensaven de la nova situació i quines millores i inconvenients esmentaven. A partir d'aquí, mestres i famílies van poder anar amb un objectiu comú, potenciar aquells aspectes positius, i, canviar els negatius perquè tothom se sentís còmode, escoltat i valorat.

A l'hora de passar les enquestes a les famílies, l'escola va escriure un correu electrònic perquè sabessin que l'enquesta era per al present estudi i també per a la seva escola. En tot moment va ser anònima la personalitat de cada enquestada.

Comentar que, tot i que totes les famílies i les docents estaven d'acord en el fet que esperen el dia que tothom pugui entrar a l'escola i tornar a la presencialitat, ha sigut un treball molt ric en aprenentatges. Especialment en referència a la relació entre l'escola i la família, que de vegades és un tema que no es tracta als graus universitaris, ja que s'enfoca més en l'infant, i no deixa de ser una relació essencial a dins l'escola.

És per això que un suggeriment a noves investigacions és si aquests resultats són els mateixos a altres territoris del món. Ja que una possible hipòtesi seria que hi ha cultures d'arreu del món on les famílies i mestres sí que creuen que la situació de la Covid-19 les ha ajudat a enfortir la relació i totes les pràctiques que s'han extret en són significatives perquè perdurin en el futur.

9. Referències bibliogràfiques

Blanch, S.; Badia, G. (2015). *A criar fills se n'aprèn? Una anàlisi de programes que enforceixen les capacitats parentals*. Fundació Jaume Bofill. Extret de https://www.researchgate.net/publication/276274139_A_criar_fills_se_n'apren_Una_analisi_de_programes_que_enforceixen_les_capacitats_parentals

Blanch, S. (2019). Com sintonitzem amb les famílies de l'escola?: Repensem-nos per fer equip. *Guix*, 454, 37-41. Graó. Extret de <https://www.grao.com/es/producto/com-sintonitzem-amb-les-families-de-lescola-qu45494779>

Blanch, S. (2017). *Reunió famílies*. Fundació Jaume Bofill . Extret de <https://fundaciobofill.cat/publicacions/com-redissenyar-les-reunions-amb-les-families>

Capdevila, C. (2016). *Educar millor: Onze converses per acompanyar famílies i mestres*. Arcàdia

Collet, J.; Tort, A. (2012). *Família, escola i èxit. Millorar els vincles per millorar els resultats*. Fundació Bofill. Extret de <https://fundaciobofill.cat/publicacions/families-escola-i-exit>

Costa, J.; Pujadó, M. (2020, juny 23). Un nou vincle família-escola per al proper curs. [Entrada blog]. Fundació Bofill. Extret de <https://obrirmeducacio.cat/blog/vincle-familia-escola>

Departament d'educació. (2019). *3-6 anys*. Generalitat de Catalunya. Extret de <http://ensenyament.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/families-escola/accio-tutorial-compartida/3-6-anys/>

Departament d'Educació. (2020a). Educació comença el procés de repartiment de 22.000 dispositius amb connectivitat a alumnes que no en disposen per seguir el curs des de casa. Generalitat de Catalunya. Extret de <http://educacio.gencat.cat/ca/actualitat/notes-premsa/nota-premsa/?id=384760>

Departament d'Educació. (2020b). El govern afegeix noves mesures de seguretat al pla d'obertura dels centre educatius degut a l'evolució de la pandèmia. Generalitat de Catalunya. Extret de <http://educacio.gencat.cat/ca/inici/nota-premsa/?id=388044>

Departament d'Educació (2020c). Josep Bargalló anuncia nous canals d'informació per a les famílies sobre la Covid-19. Generalitat de Catalunya. Extret de <http://educacio.gencat.cat/ca/actualitat/notes-premsa/nota-premsa/?id=388161>

Departament d'Educació. (2020d). *Pla d'actuació per al curs 2020-2021 per a centres educatius en el marc de la pandèmia*. Generalitat de Catalunya. Extret de <https://govern.cat/govern/docs/2020/07/03/17/30/d19380a5-1c5a-4294-974c-216d4ab4484f.pdf>

Equip directiu escola congrés-indians. (2020). *Com ajudar als infants a traspassar i transcendir el confinament*. Extret de <https://escolacongresindians.com/wp-content/uploads/2020/03/Com-ajudar-als-infants....pdf>

Escola la maquinista. (2020). *Pla de contingència covid-19*. Extret de <https://www.escolalamaquinista.cat/wp-content/uploads/2020/04/Pla-de-conting%c3%a8ncia-COVI-19.pdf>

Febrer, V. (2013). Costos públics i rendibilitat social: Escoles bressol i espais familiars. *Guix d'Infantil*, 69, 34-39. Graó. Extret de <https://www.grao.com/es/producto/costos-publics-i-rendibilitat-social-escoles-bressol-i-espais-familiars>

Generalitat de Catalunya. (2013). *Créixer en família, un nou espai en línia per enfocar amb èxit la teva tasca educativa*. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Extret de https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/100_noti_1

Loizaga, F. (2011). Parentalitat positiva. Les bases de la construcció de la persona. *Educació Social*, 49, 71-89. Raco. Extret de <https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/250179/334764>

Ministerio de Educación. (2011). *Actuaciones de éxito en las escuelas europeas*. Secretaria General Tècnica. Extret de <http://orientacion.catedu.es/wp-content/uploads/2014/10/actuaciones-de-exito-en-las-escuelas-europeas.pdf>

Mir, B. (2020). *Orientacions per a un escenari de possibles confinaments recurrents a escoles i instituts*. Fundació Bofill. Extret de <https://obrirmeducacio.cat/publicacions/orientacions-escenari-confinaments>

Ramis, A. (2016). *Famílies i mestres, entendre'ns per educar*. Eumo Editorial.

Ramis, A. (2020, setembre 21). El vincle amb les famílies en temps de Covid-19. Com reforçar-lo? [Entrada blog]. Magnet. Extret de <https://magnet.cat/el-vincle-amb-les-families-en-temps-de-covid-19-que-cal-fer-per-reforcar-lo/>

Rodari, G. (2018). *Escola de fantasia: Reflexions sobre educació per a mestres, pares i nens*. Blackie Books.

Rodríguez, P. (2014, gener 29). Famílies que entren a les aules. *El diari de l'Educació*.
Extret de <http://diarieducacio.cat/families-que-entren-a-les-aules/>

Secretaria de Polítiques Educatives. (2020). *Instruccions per al curs 2020-2021 per als centres educatius de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Extret de <https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DisposicionsInternes/Instruccions-curs-2020-2021.pdf>

10. Annexos

10.1. Annex 1

Taula de categories del Projecte Educatiu de Centre

Relació família-escola	Concepte família-escola	S'identifica i es defineix la ideologia que l'escola defensa respecte a la relació entre l'escola i la família.
	Relacions amb la família	Es proporcionen els diversos tipus de tractes que es tenen en compte a l'hora de relacionar-se amb les famílies.
	Drets i deures de les famílies	S'exposen les diferents responsabilitats que l'escola espera de les famílies envers el centre, les docents i els infants. Igual que les llibertats que tenen les famílies per a expressar-se en el centre.
	Estratègia educadora	S'explica detalladament la metodologia que segueix el centre educatiu, incloent-hi en aquesta a tot el personal del centre, les famílies i els infants.
	Espais i temps potenciadors de la relació	Es defineix on i quan es durà a terme la relació i es dona importància a aquests dos factors.
	Integració de la família en el projecte	La família està en tot moment inclosa en el projecte educatiu de centre com un membre important de l'escola, igual que els infants i les docents.
	Escola en comunitat	S'engloba un apartat on el centre educatiu ofereix propostes, espais, grups, associacions, etc., de famílies sobre temes o propostes de l'escola.
	Sistemes de comunicació	Es proporcionen els diversos canals de comunicació i difusió que emprará l'escola envers les famílies. Es tenen també en compte les famílies vulnerables i s'esmenten canals de comunicació opcionals vàlids per les darreres.
	Període d'adaptació	Es manifesta la implicació de la família durant l'adaptació dels infants i les famílies a l'escola com un membre més d'aquest procés. És flexible a les diferents realitats de cada família.
	Compartir coneixement	Es mostra la possibilitat de compartir coneixements entre les docents i les famílies que vulguin participar per crear un projecte conjunt i intercanviar idees i opinions per arribar a objectius comuns.

10.2. Annex 2

Taula de categories del Protocol d'actuacions del Curs 2020-2021

Relació família-escola durant el curs 2020-2021	Espais adaptats a les famílies	S'exposen els nous protocols d'actuació en els espais on les famílies tenen contacte directe amb el centre educatiu. S'exposen les clarament les entrades i sortides del centre, les reunions amb docents, entrevistes, etc.
	Relacions amb la família	Es proporcionen els diversos tipus de tractes que es tenen en compte a l'hora de relacionar-se amb les famílies a partir de les modificacions per la pandèmia de la Covid-19 durant el període del curs 2020-2021.
	Drets i deures de les famílies	S'exposen les diferents responsabilitats que l'escola espera de les famílies envers el centre, les docents i els infants. Igual que les llibertats que tenen les famílies per expressar-se en el centre durant aquest curs 2020-2021 per la pandèmia de la Covid-19.
	Espais i temps potenciadors de la relació	Es defineix on, quan i com es durà a terme la relació amb les famílies i s'expliquen detalladament les mesures necessàries per al curs 20-21 pel que fa a la pandèmia de la Covid-19.
	Integració de la família en el projecte	S'argumenta si la família pot estar inclosa en els projectes d'aula dels seus infants i en cas afirmatiu s'exposen els protocols d'actuació per a la seguretat de totes les persones. Exemple (horaris, nombre màxim de famílies a l'aula, distància de seguretat, ús de mascaretes i gel hidroalcohòlic, etc.).
	Escola en comunitat	S'engloba un apartat on el centre educatiu adapta les propostes, espais, grups, associacions, etc., de famílies amb els protocols d'actuació del curs 20-21 i es defineix com es duran a terme.
	Sistemes de comunicació	Es proporcionen els diversos canals de comunicació i difusió tant digitals com presencials que emprará l'escola envers les famílies durant el curs 20-21 envers la pandèmia de la Covid-19. Es tenen també en compte les famílies vulnerables i s'esmenten canals de comunicació opcionals vàlids per les darreres.
	Període d'adaptació	S'exposa com es durà a terme el període d'adaptació en el cas que les famílies entrin a l'aula amb els infants per ser un espai segur i seguint els protocols de seguretat en quan a la pandèmia de la Covid-19. Exemple (horaris, nombre màxim de famílies a l'aula, distància de seguretat, ús de mascaretes i gel hidroalcohòlic, etc.).

10.3. Annex 3

Taula de categories de les entrevistes a les coordinadores dels centres educatius

Relació família-escola	Concepte família-escola	S'identifica i es defineix la ideologia que l'escola defensa respecte a la relació entre l'escola i la família.
	Relacions amb la família	Es proporcionen els diversos tipus de tractes que es tenen en compte a l'hora de relacionar-se amb les famílies.
	Canvis en la relació arran de la Covid-19	Es comparen les modificacions de la relació respecte abans i durant la realitat de la Covid-19 i durant.
	Valoració de la participació de les famílies (pre Covid-19 i durant)	Es defineix com s'avalua la participació de les famílies al centre educatiu amb anterioritat a la pandèmia i durant.
	Integració de les famílies en el projecte	La família està en tot moment inclosa en el projecte educatiu del centre com a un membre important de l'escola, igual que els infants i les docents.
	Sistemes de comunicació (pre Covid-19 i durant)	Es proporcionen els diversos canals de comunicació i difusió que emprà l'escola de cara les famílies. Es tenen també en compte les famílies vulnerables i se citen els canals de comunicació opcionals vàlids per les darreres.
	Noves estratègies originades	S'esmenten les noves estratègies i noves vies de relació entre l'escola i la família originades per la Covid-19.
	Període d'excepcionalitat	S'explica objectivament com s'ha mantingut la relació durant el confinament i el nou curs 20-21 i en quin nivell està la participació de les famílies a l'escola.

10.4. Annex 4

Entrevista qualitativa amb les escoles col·laboradores: **Escola 1 del Baix Llobregat.**

Júlia: Quin és el paper de les famílies a l'escola? De quina manera les impliqueu en el projecte educatiu? (En les entrevistes, les festes de l'escola, les entrades i sortides, l'AFA, els projectes escolars, etc.)

Coordinadora 1: La nostra escola va néixer fa 50 anys. Et situo una mica en la història, i és que el moment en què es va fundar, era un moment on no hi havia un model d'escola com el que tenim ara. Tot va sorgir a partir que un grup de famílies molt implicades van pensar quin era el model d'escola que volien pels seus fills i filles i aleshores el van crear.

Per tant així és com va néixer l'escola, amb uns recursos precaris, perquè en aquell moment es van haver d'espavilar a trobar un equip de mestres que s'hi volgués implicar, però que va néixer de la mà de les famílies. És per això que l'essència de famílies sempre ha sigut molt important, ja que de fet és una cooperativa de famílies.

El consell rector està format també per a les famílies, i la presidenta del consell és una mare que és la presidenta de la cooperativa. Per tant la implicació de les famílies és molt més gran que en una altra realitat.

En el dia a dia de l'escola, tampoc es desdibuixen les famílies. Estan totalment implicades. En l'etapa d'infantil les famílies estan molt presents a dina l'escola. Arriben al matí i entren amb els seus fills o filles i els que són més petits entren inclús a dins l'aula amb els infants. Això ho tractem amb total naturalitat, crear aquesta transparència perquè les famílies vegin tot allò que passa dins l'escola.

Normalment, fem un contacte directe amb la mestra cada dia tant a les entrades com a les sortides. Això dona l'oportunitat que puguis teixir una confiança molt gran que facilita la idea d'acompanyament a l'infant. Com a escola, ens nodrim molt de la pedagogia sistèmica. Entenem des d'aquesta, que l'èxit d'un infant a l'escola és que el centre i la família vagi de la mà i de costat. Aquest ideal és el que nosaltres volem i alhora és cap a on ens dirigim.

Al centre també treballem per projectes i el projecte general del projecte és un motor general de tot el curs. És un tema que ens uneix, però que després a cada aula va seguint el seu curs, necessitats i interessos dels infants. És possible que durant els projectes sorgeixi la necessitat d'un expert, per tant, sempre es demana a alguna família que conegui sobre el tema que participi en aquest projecte. Així, els projectes estan

completament oberts a les famílies i intentem que hi hagi transparència i participació amb elles.

A partir dels projectes que realitzem es generen dos moments molt importants, la festa d'hivern i la festa de Sant Jordi. En aquestes festes l'escola s'obra a totes les famílies i de la mà dels seus fills i filles van veient l'escola i tot el procés que s'ha fet durant el projecte.

Per altra banda, també reben un llibre del projecte general que s'ha realitzat amb tota l'escola.

Després també hi ha la festa dels avis i les àvies a infantil. Donem valor a les arrels familiars i és un esdeveniment molt important perquè les famílies s'hi impliquen molt, ja que creix la família i es comparteixen moltes vivències.

Júlia: Com era la comunicació amb les famílies abans de la Covid-19? Quins eren els mitjans més utilitzats?

Coordinadora 1: Ara que dius comunicació, m'he recordat que a l'escola també tenim l'agenda/llibreta. És un mitjà de comunicació escrit que cada dia els infants de dos i tres anys s'emporten a casa i la mestra escriu el més especial que ha passat aquell dia. També poden ser imatges del dia. A més, durant els caps de setmana les famílies també hi escriuen coses o enganxen imatges.

Les comunicacions més generals que es feien des de l'escola eren a través de correu electrònic. A la vegada, també utilitzàvem les trucades telefòniques o fins i tot les cartes escrites.

Encara que cada dia hi ha una comunicació oral directa amb les famílies tant a les entrades com a les sortides de l'escola.

A més a més, també hi ha els informes. A la nostra escola es realitzen a través de la mirada de la mestra i la mirada de l'infant. És a dir, la mestra té un apartat on diu com veu a l'infant a través de les diferents àrees del currículum. I l'infant també té un apartat on explica a la mestra oralment com es veu a ell mateix en aquests aspectes i posteriorment la mestra ho redacta a l'informe.

Un altre recurs que utilitzem són les entrevistes personals que ens permet un intercanvi de mirades. En aquestes, es pot exposar com la mestra veu l'infant a l'escola i com la família el veu a casa. En les entrevistes es genera una conversa on cada una comparteix com veu a l'infant i quines observacions ha fet.

Per acabar també tenim les figures de dinamitzadors de famílies. Aquest grup són famílies que s'ofereixen voluntàries i dinamitzen una mica a les famílies fora de l'escola. Per exemple, són coneixedores del que estem fent a l'aula dels seus infants, i busquen activitats que es poden fer totes juntes fora de l'horari escolar relacionades amb el projecte. La dinamització generada per les famílies proporciona molta vida, ja que entre elles es van coneixent i van compartint molts moments conjuntament.

Júlia: Com a escola heu fet alguna formació sobre la importància del vincle entre la família i l'escola?

Coordinadora 1: Formació amb el nom que has comentat no, però sí que la mirada sistèmica ens ajuda molt a aconseguir el vincle entre la família i l'escola. Hi ha aquest respecte cap a elles, mirar-los amb molts bons ulls, saber que sense la relació i mirada no hi hauria l'èxit del benestar de l'infant a l'escola.

Cada any, convidem a les famílies a fer unes sessions de pedagogia sistèmica sobre un tema que els pugui interessar i venen diferents experts per enfortir el vincle entre família i escola.

Júlia: Com avaluaries el grau de participació de les famílies a l'escola?

Coordinadora 1: Es podria dir que és molt alta. Sempre hi ha alguna excepció, però al centre sempre oferim l'oportunitat de poder enfortint el vincle i acostant-los a les famílies. Som conscients que no tothom està disponible al mateix moment, de manera que hi ha famílies que agafen confiança de seguida, i d'altres que l'has d'anar treballant molt i teixint cada dia.

Un dels aspectes més importants que facilita la confiança de la qual estem parlant és quan les famílies veuen els seus infants feliços.

Júlia: De quina manera s'ha vist afectada la relació amb les famílies a partir de la Covid-19?

Coordinadora 1: Mira Dolors Feixas ens deia "som escola de vida, i la vida ha canviat". Això ha sigut així a partir de la Covid-19. Amb aquest canvi ens ha canviat molt la forma de relacionar-nos amb les famílies. I per exemple, de les trobades que hem fet que han hagut de ser virtuals és el que ells diuen que enyoren. La relació que teníem ho trobaven molt a faltar. És el que ha canviat més. El dia a dia que era tan important ja no el tenen.

De l'anterior curs, destaca molt el fet que els nens no poguessin entrar a l'escola. El 2 de setembre ens vam comprometre a fer una reunió informativa de com seria el curs. Nosaltres teníem una manera d'encarar el curs següent. Això era una pràctica que cuidàvem molt des de l'escola tant amb els infants com amb les famílies. Com no podíem preveure com seria aquest, no vam poder informar a les famílies de les mestres.

Per això el dia 2 de setembre es va fer una reunió informativa perquè les famílies sabessin com s'havia organitzat el curs i com serien els grups, perquè hem pogut reduir grups. Per tant tot això ho vam explicar en aquesta reunió, que va ser virtual a través del zoom. Amb les reunions telemàtiques no podíem tenir la presencialitat que tant cuidem, però ens vam anar acostumant.

Les reunions d'inici de curs es van fer molt més aviat, dues setmanes abans, perquè tant les famílies com els infants li poguessin posar cara a la mestra.

Algunes famílies van poder veure l'escola presencialment, però n'hi ha d'altres que no. Les que no van tindre l'oportunitat, ho van haver de fer a través de la web de l'escola on es podien veure fotografies de l'interior i l'exterior de l'edifici. Per tant, moltes famílies van confiar a cegues en nosaltres, i una decisió tan important com és la de l'escola on han d'anar els teus fills o filles ho van haver de fer virtualment.

Nosaltres, com a escola, hem optat perquè els nens i nenes tinguin una escola de qualitat i que visquin com ho havíem fet sempre i relacionant-se entre ells, amb el grup bombolla, però dins del grup amb tota la normalitat.

Respecte a les entrevistes amb les famílies. Sempre que s'ha necessitat s'han fet de forma presencial. En aquestes, les famílies sempre ens comunicaven que trobaven a faltar no poder entrar amb els seus fills i filles a dins l'escola ni l'aula.

Ara, però, durant la tercera onada vam creure necessari fer entrevistes de forma virtual, no presencial, ja que estàvem en el punt més alt de contagis i volíem ser prudents, ja que no ens interessava tindre el grup confinat. Tot i això les entrevistes on es requeria presencialitat l'oferim.

Quan vam fer les entrevistes vam veure el valor que tenia el fet d'haver-les fet. Les famílies havien pogut dir com els hi havia anat a casa, com ho havien viscut, les pors, etc. Hi havia pares o mares de l'escola que s'havien quedat sense feina o n'hi havia d'altres que havien d'anar a la feina presencialment o bé algunes que eren treballadores essencials i d'altres que treballaven des de casa.

Un exemple de trobades virtuals va ser amb la festa d'hivern. Es va fer una trobada amb tota la comunitat educativa (mestres, els infants i les famílies) a través del zoom. Vam explicar tot el projecte que havíem fet el qual es deia "Arreglant el bosc".

Per internet a més a més, es poden veure fotografies sobre el projecte i a l'hora també hi ha la gravació de les veus dels infants explicant el mateix projecte. També hi ha vídeos interactius per a les famílies.

Dins d'aquest projecte, va haver-hi dies en els quals va venir alguna família. Per exemple, ens vam posar a l'aire lliure i els avis d'un infant de l'escola van parlant de les plantes que es trobaven a l'hort. No volem deixar de fer res del que fèiem abans, és per això que ens reinventem perquè el vincle hi sigui en el present curs tot i ser diferent.

Altrament, també tenim un projecte nou que es diu "Diàlegs en família". Aquestes es duen a terme amb el psicopedagog de l'escola i dues mestres. Fem unes trobades de 7-8 famílies i parlem sobre aspectes importants de com acompanyar els seus fills o filles i aquest vincle amb l'escola.

Júlia: Quines mesures vau seguir per a promoure aquest vincle durant el confinament i com han canviat o s'han modificat ara, que els infants poden tornar a les escoles, però les famílies no poden entrar?

Coordinadora 1: Durant el confinament dia a dia ens havíem de reinventar sobre com havíem de fer l'escola des de casa i no era fàcil. Allò que pots fer amb nens i nenes de l'ESO no és el mateix que amb infants de primària ni amb infants d'infantil.

El que teníem clar era que no volíem que els infants estiguessin cada dia connectats a la pantalla. De manera que vam fer que hi hagués tres moments durant la setmana. El primer, era el dilluns al matí on les mestres enviàvem un document amb les propostes a través d'una carta i de vídeos. Fèiem propostes molt diverses vinculades a la vida a l'escola i als projectes que ja fèiem al mateix centre.

Ahora es feien propostes relacionades amb els espais de l'escola. Per exemple, propostes corporals de l'espai de psicomotricitat.

El dimecres era el dia de les rotllanes virtuals. Ens trobàvem en grups petits i es feia la rotllana virtual amb els infants i la mestra. La professional ensenyava el titella perquè poguessin treballar amb aquest i conversar. Tot això es va fer des del respecte, ja que creiem que hi havia famílies que podien estar més implicades o no depenent dels recursos que tinguessin a casa.

I el divendres era el dia del conte. Les mestres des de casa seva es gravaven explicant els contes o bé fent teatres, titelles o altres. A vegades la mestra d'artística dibuixava el conte i les altres el narraven. Totes les mestres van treballar a través del Drive alhora amb les famílies.

Durant el confinament hi havia moltes diferències entre les famílies. Hi havia famílies que havien de deixar els infants amb els avis i àvies i això els feia patir perquè eren persones de risc. O bé famílies que els dos adults havien de treballar des de casa i alhora cuidar dels seus fills o filles.

A causa d'aquestes diferències vam oferir l'oportunitat de crear unes rotllanes de trobades familiars cada dilluns i es compartien pel Drive una vegada realitzades.

Era un espai on familiars i mestres es podien veure i compartir opinions i experiències per acompanyar-se entre ells en els moments d'incertesa, però també d'oportunitats que s'estaven vivint. Les famílies podien triar entre 2 franges horàries tan de matí com de tarda per tant les mestres estaven disponibles unes hores al matí i unes a la tarda. Però això va anar canviant, ja que hi havia famílies que tot i això no li anaven bé les franges proposades. Amb les trobades dels familiars vam arribar a més del 50% de les famílies.

És per això que les mestres vam pensar que podria ser interessant començar la trobada amb un article de Vicenç Arnáiz que parlava sobre aquella època d'incertesa. Posteriorment es demanava a cada família que ens expliqués com es trobava i que ens donessin idees que els interessés parlar durant l'estona que estiguéssim juntes. Nosaltres vam anar acompanyant tot això. Dia a dia fèiem una valoració de les trobades. Va ser molt emotiu perquè hi havia famílies que deien que les converses eren com el regal de la setmana. Una dada important i rellevant també és que dominaven majoritàriament les mares tot i que també hi havia algun pare. Aquestes, deien que era un moment del dia per a elles, ja que es podien cuidar a elles mateixes per després cuidar dels altres. Moltes famílies es van sincerar molt.

Així doncs, va ser un encert molt gran tenir una rotllana pels infants i també per a les famílies.

Per a acabar aquestes sessions vam fer una col·lecció de frases que ens van servir per concloure.

Crear aquests diàlegs en família va fer que féssim molta pinya i ho hem mantingut a infantil una vegada engegat aquest curs sense confinament. Creiem que aquest vincle tan gran i acompanyament era, és i serà molt important.

Júlia: Vau fer algun informe final del curs passat on van estar els infants confinats? Vau tenir en compte les observacions de les famílies, ja que van ser elles qui van estar cada dia de confinament amb els infants?

Coordinadora 1: Sí, a l'informe li vam canviar el nom i es va passar a dir "Crònica del confinament". Vam demanar a les famílies amb molt temps d'antelació que ens escrivíssim com havien vist els seus fills o filles durant aquell temps. Hi va haver de tot, des de famílies que ho van fer d'una manera molt formal i tradicional, fins a d'altres que va ser molt obert a la situació.

Vull dir que seran uns informes que seran històrics perquè les famílies en aquesta carta moltes els hi van agrair als seus infants la capacitat d'adaptació a la situació i la lliçó de vida que els hi havia donat.

També una altra cosa que vam fer va ser que el psicopedagog de l'escola, cap a la cinquena setmana de confinament, va fer una conversa en línia per a cuidar-nos des de casa. A més a més enviàvem també recursos de lectures o vídeos perquè miressin a casa les famílies i els infants.

En aquesta conversa hi va haver molta participació de les famílies i van poder fer preguntes i parlar de casos més concrets per a compartir les vivències i ajudar-se les unes a les altres.

A part, les famílies que ho necessitaven van tenir també un acompanyament més personalitzat amb les mestres o el psicopedagog.

Júlia: Quines mesures s'han pres per a què se seguís enfortint aquesta relació una vegada engegat aquest curs tan diferent 2020-2021?

Coordinadora 1: Una cosa que hem continuat fent ha sigut això dels diàlegs en família.

Després també hem mantingut el Drive, com a mitjà de comunicació amb les famílies. Això també ens ajuda, ja que si hi ha algun grup bombolla confinat, tothom sap que aquest és un recurs molt útil. El que fem és buscar situacions reals de la vida a l'aula que puguem tenir penjades al Drive. En aquest li hem volgut donar dues funcions. La primera és una nova vida de comunicació amb les famílies i per altra que ens serveixi en cas de confinament com a eina pel dia a dia (que hi ha unes propostes, una rotllana i un conte).

Les famílies ara mateix no poden entrar a l'edifici de l'escola, però sí que poden entrar pel pati, que a la nostra escola es diu espai d'aventura. Hem fet que les famílies i els

infants entrin de forma esglaonada per espais diferents. Les famílies sí que ens veuen cada matí i tarda i ens podem comentar alguna cosa breu, però no és el mateix que els cursos passats.

Les reunions i entrevistes personals també es fan en línia encara, de manera que això és el mateix que durant el confinament.

Jo crec que tot i la pandèmia que estem vivint estem teixint un vincle molt bonic i positiu amb les famílies i amb la calma de pensar que tot això és temporal i que s'acabarà d'aquí poc. I sabem que tornarem a tenir les famílies a dins l'escola algun dia.

10.5. Annex 5

Entrevista qualitativa amb les escoles col·laboradores: **Escola 2 del Vallès Occidental.**

Júlia: Quin és el paper de les famílies a l'escola? De quina manera les impliqueu en el projecte educatiu? (En les entrevistes, les festes de l'escola, les entrades i sortides, l'AFA, els projectes escolars, etc.)

Coordinadora 2: En general, potenciem i facilitem la implicació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills. Procurem, també, crear canals de relació entre família i escola afavorint la participació conjunta a diferents nivells:

Pel que fa a les tutories, es fan totes les entrevistes necessàries per a un bon desenvolupament de l'alumne i com a mínim una durant el curs. Poden ser demanades per iniciativa de la família com per part dels mestres.

Un estament important en el centre és l'AFA. Aquesta està organitzada per comissions (solidària, idiomes, festes, escola de famílies, econòmica...).

Cada comissió té diferents objectius, però totes tenen la intenció de col·laborar freqüentment amb l'escola. Cada comissió ofereix a la comunitat educativa diversos elements; des de l'organització de festes, passant per activitats en idiomes estrangers, com propostes escolars més lúdiques.

Les famílies també participen en Projectes col·laboratius. Un exemple d'aquest tipus de projecte va ser la implicació en el disseny del pati nou d'infantil. Es van escoltar les veus dels infants, de les famílies i de les mestres per crear-lo. En aquests moments aquest projecte està aturat per la pandèmia, però no s'ha acabat i tindrà continuïtat.

L'escola ofereix un contacte proper, familiar i "graduat" segons les necessitats de les etapes. Pensem que els infants també han d'anar agafant autonomia i independència respecte als seus progenitors.

Per tant, a infantil, famílies i docents tenen un contacte directe diari en les entrades i sortides. A mesura que van canviant d'etapa, les entrades i sortides les fan sols, però

les famílies, sempre que ho desitgen, poden trobar-se amb els mestres en aquests moments.

Un altre canal de comunicació que la família també pot fer us és el correu electrònic. Els professionals de l'escola estan acostumats a respondre amb bona freqüència els dubtes o neguits puntuals que els puguin sorgir.

Durant tot el curs escolar es van produint col·laboracions conjuntes escola-famílies en funció de les necessitats d'uns i altres: en els projectes curriculars, en el Projecte d'orientació professional, en els APS, etc.

En general, hi ha una estreta col·laboració entre famílies i mestres. Afegiria que la col·laboració de les famílies pot ser dels progenitors, però també d'altres membres de la família (oncles, avis i àvies...) i no necessàriament destinats només al curs o etapa dels seus fills/es.

Júlia: Com us comunicàveu amb les famílies abans de la pandèmia? Què en penses de com era aquesta comunicació?

Coordinadora 2: Les vies de comunicació abans de la pandèmia eren majoritàriament presencials (a la porta de l'aula, a les entrevistes de seguiment, a les reunions de curs, a les xerrades a les aules, etc.) i de forma escrita per correu electrònic.

En general, la comunicació era molt fluida, propera, càlida i gens distant.

Júlia: Heu fet alguna formació sobre la importància del vincle entre la família i l'escola? Quina? Quins canvis heu adoptat d'aquesta?

Coordinadora 2: Una formació concreta en l'àmbit d'escola no s'ha fet, però sí que, ja fa anys, que a cada final de curs demanem a les famílies una valoració d'algun aspecte de l'escola a través d'un qüestionari. I en el seu moment vam preguntar-los pel tema de la relació. I després de fer el buidatge i anàlisi de les respostes, ens vam proposar com a objectiu millorar aquest aspecte tan cabdal.

Cada etapa ha anat potenciant un contacte més proper, familiar i acollidor a través de diferents activitats de la vida de l'escola.

Júlia: Com avaluaries el grau de participació de les famílies a l'escola abans de la pandèmia? Per què?

Coordinadora 2: Jo diria que hi havia una participació mitjana-alta. Les famílies entraven dins el recinte escolar, s'entretenien parlant entre elles, parlaven amb els docents, s'oferien per participar espontàniament en activitats del projecte a l'aula, etc. Estàvem convençuts de la importància de la bona relació família i escola i aprofitàvem qualsevol situació per tenir aquest bon fer.

Júlia: De quina manera s'ha vist afectada aquesta relació amb les famílies a partir de la Covid-19?

Coordinadora 2: S'ha vist molt afectada. A partir del confinament es va interrompre de cop tota la comunicació directa, propera i càlida entre els mestres i les famílies. Després d'un període de confusió de les primeres setmanes, es va iniciar un intent de contacte més proper amb les famílies, però va ser molt difícil d'acabar-lo d'aconseguir. Les trobades no presencials, en format virtual, no van ser una via òptima per generar una relació càlida. Ningú hi estava acostumat, era una situació incòmoda, però per tal de cobrir els mínims (entrevistes, conèixer les situacions familiars i transmetre indicacions) va ser una bona eina. Tota la resta d'actuacions es van aturar.

A la tornada a l'escola i, sense confinament total, també s'ha trasbalsat la relació família-escola. Les famílies vénen a recollir els fills a l'escola i tenen poc temps d'establir relacions socials entre ells i entre els mestres. Les entrevistes es fan totes virtuals i es perd el contacte directe que tant ens agrada. És un canal pràctic però molt fred i distant. La majoria d'activitats que fèiem conjuntament també s'han vist afectades perquè s'han hagut d'anul·lar.

Júlia: Quines mesures s'han pres per a què se seguís enfortint aquesta relació? Quins canvis s'han fet?

Coordinadora 2: Quant a tota l'escola, hem tingut molt poc marge de millora. Les mesures sanitàries establertes per adaptar-nos a la situació epidemiològica restringeixen molt el contacte proper entre les persones, per tant, hem fet pocs canvis. Bàsicament, hem intentat mantenir al màxim totes les trobades que fèiem però en format virtual (escola de famílies, entrevistes, conferències, reunió de curs, alguna col·laboració en els projectes, etc.).

Concretament a infantil hem obert unes portes des de l'aula de la classe directament a l'exterior (abans s'hi accedia des de dins d'un passadís) i hem allargat un quart d'hora l'horari de les mestres. Aquest fet ens ha permès que les famílies puguin tenir un contacte diari directe amb la mestra.

Hem procurat, també, mantenir elements bàsics com les entrevistes amb famílies d'alumnes nous a P3 de forma presencial.

Com a novetat, aquest curs, també les han fet la resta de famílies d'infantil que feia mig any que no venien a l'escola. D'aquesta manera hem afavorit la coneixença entre mestre-infant-família.

Júlia: Com avalues aquesta relació d'ara en pandèmia? Quines mancances destacaries? I de millores?

Coordinadora 2: Penso que tant les famílies com els mestres tenim ganes que la pandèmia s'acabi per poder tornar a la normalitat. Es troba a faltar molt el contacte directe amb les famílies i en situacions ben diverses: implicació conjunta preparant disfresses, berenant junts, fent entrevistes, explicant la seva professió als alumnes, fent reunions... Veure'ns bé les cares, la gesticulació, els somriures, la complicitat i construir junts es troba a faltar per sentir-nos més a prop els uns dels altres i convida en un entorn més ric.

Cal ser positius i valorar també les millores que ens ha portat la pandèmia. L'ús de la tecnologia pot ajudar-nos en algun altre context en el futur, com per exemple si un infant no pot assistir a l'escola per malaltia o per una intervenció quirúrgica i s'ha d'estar a casa un període llarg de temps. Hi ha famílies que també agrairan poder fer les entrevistes en format virtual, en alguna ocasió, quan sigui un problema apropar-se al centre per raons de feina o viatges.

10.6. Annex 6

Entrevista qualitativa amb les escoles col·laboradores: **Escola 3 del Barcelonès.**

Júlia: Quin és el paper de les famílies a l'escola? De quina manera les impliqueu en el projecte educatiu? (En les entrevistes, les festes de l'escola, les entrades i sortides, l'AFA, els projectes escolars, etc.)

Coordinadora 3: Bé, doncs a la nostra escola hi ha dues línies d'intercomunicació amb les famílies. D'una banda és la informal, que tenen a tots els centres, a través de festes i celebracions, que són obertes a totes les famílies. En aquesta línia també trobem una jornada molt especial per a la nostra escola, que és la jornada de portes obertes. És una jornada que no presentem perquè les famílies facin d'observadores, sinó que intervinguin a l'escola i que els seus infants facin de guies dels seus espais, de l'entorn on ells i elles hi conviuen dia a dia. De manera que l'equip docent prepara diversos espais i activitats perquè les famílies segueixin un circuit a través dels seus interessos.

Normalment va tot lligat amb un tema motivador que surt dels interessos dels infants i les famílies i a partir d'allà es comença a preparar la jornada.

I per altra banda hi hauria l'aspecte més formal. On per una banda trobem el seguiment que les famílies i l'escola fan conjuntament de l'infant. Nosaltres en aquest sentit proposem ja d'entrada, com a mínim, tres reunions de tutoria. A partir d'aquí, durant el curs, es poden fer evidentment tantes tutories com calgui - comenta movent els braços per aclarir la informació - però pensem que aquestes tres que estan estructurades, intentem que tothom les pugui tenir i que ningú es quedi sense, ja que són molt importants. La primera és al setembre abans d'iniciar el curs per presentar la tutora i conèixer les famílies i els infants. I les altres dues són una per cada trimestre.

També tenim les reunions de famílies. Aquestes també són tres, una per cada trimestre. La primera es fa abans de començar el curs i així successivament la resta de trimestres. La primera és bàsicament informativa, i les altres dues són temàtiques. En aquesta segona reunió, proposem a les famílies tres temes que han sorgit durant el curs (com psicologia evolutiva, dinàmiques d'aprenentatge, l'anglès a infantil o la importància de l'educació musical) el que és més votat, és el tema que es desenvolupa i es prepara per a la reunió. Aquesta reunió la pot dirigir o bé el psicòleg de l'escola, o bé una tutora o una especialista del centre, entre d'altres. Per a la tercera reunió amb les famílies intentem que sigui la més activa. Que les famílies es posin les sabates dels seus infants i fem propostes perquè les desenvolupin ells com si fossin la canalla a l'escola. En aquesta tractem més la base psicopedagògica en què basem la nostra proposta i crear un espai comú d'equip docent i famílies.

Llavors també rebem feedback de les famílies a través d'una enquesta de satisfacció del centre. Aquesta pot demanar sobre el treball de valors que nosaltres fem amb els infants, les dinàmiques d'aprenentatge que realitzem, entre d'altres. Diversos punts que cada any poden anar canviant, però que sempre hi ha una darrera part que és sempre igual que són els suggeriments de qualsevol mena. Aquesta és una informació que a nosaltres com a escola ens interessa molt. Sí que és veritat que té cert risc, -S'apropa a la càmera i diu més fluixet- perquè quan tu fas una pregunta, pots obtenir mil respostes diferents, i arriba un punt que has de seleccionar una mica perquè no pots canviar mil coses de l'escola d'un curs per l'altra perquè tothom estigui content, però sí que és interessant veure què en pensen i qüestionar-nos allò que ens diuen, i evidentment, fer els canvis necessaris i possibles.

Júlia: A més a més del que has explicat, hi havia alguna altra xarxa o treball amb les famílies abans de la pandèmia? Què en penses de com era aquesta comunicació?

Coordinadora 3: Nosaltres abans fèiem el que anomenàvem les entrades relaxades. Al matí demanàvem a les famílies, sempre depenent de les seves opcions horàries, que poguessin entrar a les aules amb els infants i les mestres oferien activitats lúdiques i autònomes on cada infant podia interactuar amb les seves famílies i amb d'altres. Eren moments també on les famílies podien accedir a les escoles i compartir uns minuts amb els seus fills o filles i jugar plegats. A més a més, de compartir una estona amb la mestra o bé amb altres famílies i infants.

A partir d'aquí, el nostre dia seguia amb la rotllana o l'assemblea amb els infants. I a vegades hi havia famílies, que si podien, s'incorporaven també a aquest moment. I a partir d'aquí ja progressa el dia.

Per tant, això també era part d'aquestes interrelacions que volíem generar amb les famílies, que ara, a causa de la Covid-19 s'ha hagut d'aturar.

Júlia: Heu fet alguna formació sobre la importància del vincle entre la família i l'escola? Quina? Quins canvis heu adoptat d'aquesta?

Coordinadora 3: - Mou el cap de dreta a esquerra en forma de negació - Doncs la veritat és que no, no hem fet cap formació. El que hem fet és de la mateixa experiència del personal del centre. El que sí que fem moltes vegades des de l'equip d'infantil és treballar des de les interrelacions amb altres escoles i amb altres centres. Som conscients que cap de nosaltres inventem la sopa d'all - aclareix rient i negant amb el cap - sinó que el que fem és una xarxa entre centres. Això moltes vegades ens ajuda també a agafar idees i sobretot portar-les també al nostre terreny.

Júlia: Com avaluaríes el grau de participació de les famílies a l'escola abans de la pandèmia? Per què?

Coordinadora 3: A veure, en el nostre centre és alt. Som una escola que tenim molta tradició a treballar molt aquesta relació amb les famílies i per tant, sempre hi ha una altíssima participació per part de les famílies al centre. Des del format de les portes obertes on el 95% de les famílies del centre ajuden i col·laboren en aquests. Com bé en aquestes dinàmiques de tutories individuals. Nosaltres amb això hem creat molta tradició entre les nostres famílies. Per a nosaltres per exemple, les tutories trimestrals, tenim

una col·laboració per sobre del cent per cent. Això també pot ser perquè aquestes són el que s'anomenarien informes. Nosaltres no fem informes per escrit cada trimestre, sinó que nosaltres ho compartim i associem a la tutoria que s'ha realitzat en aquell moment, de manera que per a nosaltres l'informe és un acte d'aquella reunió que s'ha tingut amb la família. Així tant la mestra com la família poden fer aportació sobre l'infant i s'arriben com a uns acords. Llavors aquesta és la informació que es queda a l'acta. Això fa que no tothom rebi doncs aquesta acta o informe al mateix moment, ja que depenent de quan tinguis la reunió, la rebràs en un moment o altra.

Igual que la participació és també molt alta quan fem els projectes. Moltes d'aquestes preguntes que ens fem van a casa i des de casa pregunten i moltes vegades algun familiar n'és expert del tema i hi vol participar. O altres vegades l'infant busca una informació concreta a casa i la porta a l'escola per explicar-la.

I això també passa a les enquestes. Aquestes la majoria d'anys la participació i el retorn és de més del noranta per cent de les famílies.

Júlia: De quina manera s'ha vist afectada aquesta relació amb les famílies a partir de la Covid-19?

Coordinadora 3: Bé, amb el confinament de cop i volta el que es va deixar de tenir era la presencialitat - diu rient i amb humor - per tant, aquelles dinàmiques que ens acompanyaven en el dia a dia ho van deixar de fer tant grans com petits.

El criteri que vam establir a partir d'aquesta situació va ser un protocol de comunicació via telemàtica. Aquest l'organitzàvem en dos sentits. Per una banda, amb propostes pedagògiques que les famílies anaven rebent de dos a tres cops per setmana a través d'un correu electrònic. I a més a més, hi havia un dia a la setmana on un especialista enviava una activitat. Per exemple l'especialista de música doncs enviava una activitat de música. O bé un altre dia amb propostes d'anglès de part de la seva especialista.

El que també es va modificar van ser les tutories. Hi havia una estona de la setmana que hi havia tutories. Amb això es facilitava a les famílies que es pogués fer de forma telemàtica o per trucada telefònica, ja que hi havia famílies que treballaven molt o bé que no tenien internet, entre d'altres.

Aquest va ser un canvi molt important per a l'escola, ja que va passar de ser una tutoria o entrevista amb les famílies per trimestre a ser una entrevista o tutoria setmanal. També és cert, que això era una oferta de l'escola a les famílies, però que hi havia famílies que

no volien fer una entrevista per setmana o bé que no podien, per tant, la feien quan podien.

I al final, el que es va fer, va ser un informe final de curs. A partir de totes les tutories i entrevistes que s'havien fet amb les famílies cada setmana o cada dues setmanes, al final es redactava aquest informe sobre totes aquelles coses que s'havia anat tractant amb les famílies.

Hi havia també un xat de participació per a totes les famílies de cada classe. A més a més tenim les famílies delegades que d'alguna manera això es trasllada a la resta de grups i això ajudava al fet que tot fos més operatiu. Aquestes eren les representacions de cada grup-classe i ens ajudaven a comunicar coses més ràpidament amb la resta de famílies de l'aula. Aquestes també ens ajudaven a nosaltres a recollir neguits de les famílies que ens traslladaven les delegades.

Júlia: Com avalues aquesta relació durant el confinament?

Coordinadora 3: Una de les coses que va passar va ser que la relació va ser molt més irregular, cosa que és totalment comprensible. La situació era tan complexa per tots plegats que evidentment va haver-hi famílies que es van desconnectar molt més i fer el seguiment amb elles des de casa va ser molt costós. Però, també va haver-hi famílies que va passar totalment el contrari, que cada dia estaven connectats i que com més millor.

Nosaltres a partir d'aquí ens vam trobar amb els dos extrems. Un amb famílies que volien que cada dia els infants es connectessin ni que fos una o dues hores i d'altres que no volien que estiguessin tan connectats a les pantalles. Nosaltres davant d'això ho vam valorar i vam considerar que infants de tres, quatre i cinc anys no havien d'estar cada dia connectats dues hores davant d'un ordinador, de manera que no ho vam fer així.

Júlia: Quines mesures s'han pres per a què se seguís enfortint aquesta relació amb les noves mesures del Departament d'Educació? Quins canvis s'han fet?

Coordinadora 3: Sí, de fet nosaltres ara el que estem fent és un entremig del confinament i d'abans de la pandèmia. Evidentment els infants venen cada dia a l'escola i les famílies tenen un circuit marcat per les entrades i sortides on no es poden quedar ni entrar a les aules, sinó que s'intenta que hi hagi el mínim contacte físic entre les famílies a l'escola.

A partir d'aquí les reunions i entrevistes es continuen fent de forma telemàtica.

Evidentment totes les festes i activitats i les portes obertes que et parlava al principi on les famílies hi participaven, ja no es pot fer. Però sí que hem ajustat algunes de les activitats perquè els infants les continuïn realitzant i nosaltres les traslladem i compartim amb les famílies a través de la tecnologia. A infantil preparem una presentació o per exemple una cantata que les famílies venien a veure, puix que ara la gravarem i la compartirem a les famílies perquè puguin seguir gaudint-la, encara que sigui d'una altra manera.

Hi ha algun d'aquests nous canvis que també ens hem plantejat seguir-los fent així en un futur. Per exemple, facilitar que aquelles famílies que ho vulguin, tinguin l'oportunitat de seguir fent les entrevistes telemàticament. És més agradable fer-la físicament, però també és veritat que amb les tecnologies que hi ha avui en dia, és més pràctic per a moltes famílies fer-les virtualment. O inclús les reunions entre el professorat del centre, moltes vegades és més pràctic i senzill fer-les telemàticament que no presencialment.

Júlia: Canviaries algun aspecte que vau fer durant el confinament o ara en aquest curs tan atípic per a millorar o enfortir la relació amb les famílies?

Coordinadora 3: Mira - obre els ulls assentint - és una bona pregunta. Jo crec que honestament ens hem de fer molt més propers a les famílies i individualitzar molt més. És a dir, el camí que hem de seguir és el de personalitzar molt més, que ja ho fem, però crec que encara més. Hem de posar-nos en la pell de cada família. Realment hem de ser molt més concrets i escoltar quines són les necessitats que elles tenen per entendre sobretot quina és la situació que elles estan vivint.

De fet, aquest any tenim un grup bombolla que demà acaba el seu confinament perquè un infant va donar positiu. I el que aquesta setmana s'ha generat era un protocol del tipus que havíem fet durant el primer confinament. El que s'ha fet és que durant una hora al dia la tutora estava connectada a una reunió virtual on les famílies que ho volien podien accedir per a compartir neguits, dubtes, qüestions, entre d'altres.

10.7. Annex 7

Enquesta quantitativa a les famílies de les escoles col·laboradores:

A quina escola està escolaritzat/da el/la vostre/a fill/a?

- Escola del Baix Llobregat.
- Escola del Vallès Occidental.
- Escola del Barcelonès.
- Altres...

1. Quin curs està cursant el/la vostre/a fill/a?

- P3
- P4
- P5
- Altres...

2. Creus que l'escola dona molta importància a la implicació de les famílies en aquesta?

- Sí
- No
- Altres...

3. De l'1 al 10, quina importància li dones a la relació entre l'escola i la família (sent 1 el més negatiu i 10 el més positiu)?

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

4. Com era la comunicació entre l'escola i la família abans de la pandèmia de la Covid-19?

- Molt bona
- Bona
- Força bé
- Falta millorar més
- Dolenta
- Molt dolenta
- Altres...

5. Com us comunicàveu majoritàriament amb l'escola abans de la pandèmia de la Covid-19?

- Reunions presencials
- En les entrades i sortides dels infants presencialment
- Correu electrònic
- Trucades telefòniques
- Videoconferències

- Altres...
- 6. Heu assistit a alguna xerrada, formació, conferència, etc., sobre la importància del vincle entre l'escola i les famílies?**
- Sí
 - No
 - Altres...
- 7. De l'1 al 10, sent el primer el més negatiu i el darrer el més positiu, com valoraries la teva participació com a familiar a l'escola?**
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- 8. Creus que la relació entre la família i l'escola s'ha vist afectada a partir de la Covid-19?**
- Sí
 - No
- 9. Creus que la situació de la Covid-19 ha permès treure un aprenentatge de la situació d'excepcionalitat?**
- Sí
 - No
- 10. Creus que la situació de la Covid-19 ha ajudat a enfortir la relació entre la família i l'escola?**
- Sí
 - No
- 11. De l'1 al 10, sent el primer el més negatiu i el darrer el més positiu, creus que l'escola ha modificat la relació amb les famílies arran del confinament del 2020 i les mesures que ha hagut d'adoptar aquest curs 20-21?**
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- 12. Quines mesures ha pres l'escola per relacionar-se amb les famílies malgrat la pandèmia?**
- Resposta oberta.
- 13. Aquestes mesures permeten enfortir la relació de l'escola amb les famílies?**
- Sí
 - No
- 14. Si us plau, explica el perquè de la resposta anterior.**
- Resposta oberta.
- 15. Com avalues la relació que teniu amb l'escola ara en pandèmia?**
- Molt bona
 - Bona
 - Força bé

- Falta millorar més
- Dolenta
- Molt dolenta
- Altres...

16. De la darrera pregunta, quines mancances destacaries? I com es podria millorar?

- Resposta oberta.

Enllaç a l'enquesta del formulari de Google:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe1Dg dg3usfLjpDngdwXUHB10e_061t15Hbx_ZgR5qfg3t0QQ/viewform?usp=sf_link

10.8. Annex 8

Benvolguts/des,

ens adrecem a vostès per tal de sol·licitar-los la seva col·laboració a la realització del Treball de fi de grau que l'estudiant Júlia Solsona i Soler està duent a terme en el marc dels estudis universitaris de Grau en Mestre d'Educació Infantil a la Facultat de Ciències Socials de la Universitat de Manresa (UVic-UCC).

La Fundació Universitària del Bages (FUB) és una institució privada amb vocació de servei públic que té com a objectiu principal garantir una oferta d'estudis superiors a les comarques centrals de Catalunya que contribueixi al reequilibri territorial. Ubicada a Manresa (Bages), la FUB imparteix estudis d'Infermeria, Fisioteràpia, Logopèdia, Podologia, Gestió d'Empreses i Educació Infantil.

La disposició actual dels títols de grau exigeix la realització d'un treball de caràcter transversal, experimental, descriptiu i/o analític que permeti demostrar l'assoliment de les competències pròpies de la titulació. Als estudis de Grau en Mestre d'Educació Infantil aquest treball es du a terme dins una assignatura de 9 crèdits de tipus anual.

L'estudiant Júlia Solsona i Soler, del Grau en Mestre d'Educació Infantil, sota la supervisió del/la tutor/a Ana Maria Forestello està duent a terme el treball de fi de grau i l'interessaria poder realitzar al vostre centre educatiu la part de treball de camp del seu TFG. Es tracta d'un estudi sobre la relació escola-famílies que vol analitzar si els nous protocols sorgits arran de la Covid-19 han permès treure un aprenentatge de la situació d'excepcionalitat i han ajudat a crear noves pràctiques rellevants para aquesta relació escola-famílies.

FORESTELLO
— ANA MARIA
- X3151467F

Signat digitalment
per FORESTELLO —
ANA MARIA -
X3151467F
Data: 2021.01.13
10:58:53 +01'00'

Signatura del/la tutor/a,

Manresa, 13 de gener de 2021

10.9. Annex 9

Benvolguts/des,

ens adreçem a vostès per tal de sol·licitar-los la seva col·laboració a la realització del Treball de fi de grau que l'estudiant Júlia Solsona i Soler està duent a terme en el marc dels estudis universitaris de Grau en Mestre d'Educació Infantil a la Facultat de ciències Socials de la Universitat de Manresa (UVic-UCC).

La Fundació Universitària del Bages (FUB) és una institució privada amb vocació de servei públic que té com a objectiu principal garantir una oferta d'estudis superiors a les comarques centrals de Catalunya que contribueixi al reequilibri territorial. Ubicada a Manresa (Bages), la FUB imparteix estudis d'Infermeria, Fisioteràpia, Logopèdia, Podologia, Gestió d'Empreses i Educació Infantil.

La disposició actual dels títols de grau exigeix la realització d'un treball de caràcter transversal, experimental, descriptiu i/o analític que permeti demostrar l'assoliment de les competències pròpies de la titulació. Als estudis de Grau en Mestre d'Educació Infantil aquest treball es du a terme dins una assignatura de 9 crèdits de tipus anual.

L'estudiant Júlia Solsona i Soler, del Grau en Mestre d'Educació Infantil, sota la supervisió del/la tutor/a Ana María Forestello està duent a terme el treball de fi de grau i l'interessaria realitzar entrevistes a tres professionals de l'educació com a part del treball de camp del seu TFG. Es tracta d'un estudi sobre la relació escola-famílies que vol analitzar si els nous protocols sorgits arran de la Covid-19 han permès treure un aprenentatge de la situació d'excepcionalitat i han ajudat a crear noves pràctiques rellevants para aquesta relació escola-famílies.

FORESTELLO
— ANA MARIA
- X3151467F

Signat digitalment
per FORESTELLO —
ANA MARIA -
X3151467F
Data: 2021.01.13
10:58:57 +01'00'

Signatura del/la tutor/a,

Manresa, 13 de gener de 2021

Fundació Universitària del Bages- Avinguda Universitària, 4-6- 08242 Manresa – www.fub.edu

10.10. Annex 10

Diagrames de barres dels resultats de les enquestes passades a les famílies de P5 de les escoles 1 (Baix Llobregat), 2 (Vallès Occidental) i 3 (Barcelonès).

